

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-21-13

Druk nr 2064

Warszawa, 9 stycznia 2014 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o rzeczach znalezionych oraz zmianie niektórych innych ustaw z projektami aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o rzeczach znalezionych oraz zmianie niektórych innych ustaw¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) obowiązki i prawa znalazcy rzeczy;
- 2) zasadę i sposób przyjmowania rzeczy znalezionych;
- 3) właściwość organów w sprawach przyjmowania rzeczy znalezionych;
- 4) sposób poszukiwania osób uprawnionych do odbioru rzeczy znalezionych;
- 5) szczególne zasady przechowywania pieniędzy, papierów wartościowych i kosztowności;
- 6) sposób postępowania z przedmiotami o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej.

Art. 2. Przepisy o rzeczach znalezionych stosuje się odpowiednio do rzeczy porzuconych bez zamiaru wyzbycia się własności, jak również do zwierząt, które zabłąkały się lub uciekły.

Art. 3. Przepisów ustawy nie stosuje się do zabytków archeologicznych, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.²⁾).

Rozdział 2

Obowiązki i prawa znalazcy rzeczy

Art. 4. Kto znalazł rzecz zgubioną, a zna osobę uprawnioną do odbioru, niezwłocznie zawiadamia ją o znalezieniu i wzywa do odbioru. To samo dotyczy także osoby, której rzecz została oddana na przechowanie zgodnie z przepisami ustawy.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny i ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206 i Nr 97, poz. 804 oraz z 2010 r. Nr 75, poz. 474 i Nr 130, poz. 871.

Art. 5. 1. Jeżeli znalazca nie wie, kto jest uprawniony do odbioru rzeczy, albo jeżeli nie zna miejsca pobytu tej osoby, niezwłocznie zawiadamia o znalezieniu rzeczy właściwego starostę.

2. Kto znalazł rzecz w cudzym pomieszczeniu niezwłocznie zawiadamia o tym osobę zajmującą pomieszczenie i na żądanie tej osoby oddaje jej rzecz na przechowanie, z zastrzeżeniem art. 6 i 8. Jeżeli osoba zajmująca pomieszczenie nie wie, kto jest osobą uprawnioną lub nie zna miejsca jej pobytu, niezwłocznie zawiadamia o znalezieniu właściwego starostę.

Art. 6. 1. Jeżeli znaleziono pieniądze, papiery wartościowe, kosztowności lub rzeczy mające wartość historyczną, naukową lub artystyczną, a osoba uprawniona do odbioru nie jest znana lub nie jest znane jej miejsce pobytu, znalazca oddaje znalezioną rzecz niezwłocznie właściwemu staroście, chyba że wartość rzeczy nie przekracza 50 złotych.

2. Jeżeli znaleziono rzecz mającą wartość historyczną, naukową lub artystyczną w takich okolicznościach, że poszukiwanie właściciela byłoby oczywiście bezcelowe, znalazca oddaje znalezioną rzecz niezwłocznie właściwemu staroście.

3. Jeżeli znaleziono rzecz, której cechy zewnętrzne lub umieszczone na niej znaki szczególne wskazują, że stanowi ona sprzęt lub ekwipunek wojskowy albo innych służb mundurowych, oraz w razie znalezienia dokumentu wojskowego albo innych służb mundurowych, a w szczególności legitymacji, książeczki lub zaświadczenia wojskowego, karty powołania albo mapy wojskowej, znalazca oddaje znalezioną rzecz niezwłocznie właściwemu staroście.

4. Inną rzecz znalezioną znalazca może oddać właściwemu staroście.

Art. 7. W razie znalezienia rzeczy w budynku publicznym, w innym budynku lub pomieszczeniu otwartym dla publiczności albo w środku transportu publicznego, znalazca oddaje rzecz właściwemu zarządcy, który po upływie 3 dni przekaze rzecz właściwemu staroście, chyba że w tym terminie zgłosi się osoba uprawniona do odbioru rzeczy.

Art. 8. Jeżeli znaleziono rzecz, której posiadanie wymaga szczególnego zezwolenia organów państwowych, jak broń, amunicja, materiały wybuchowe, oraz w razie znalezienia tymczasowego zaświadczenia tożsamości i dokumentu podróży, znalazca lub zarządca niezwłocznie oddaje znalezioną rzecz najbliższej jednostce Policji, a jeżeli oddanie rzeczy wiązałoby się z zagrożeniem życia lub zdrowia – zawiadamia o miejscu, w którym rzecz się znajduje.

Art. 9. Jeżeli przechowanie lub oddanie rzeczy przez znalazcę jest niemożliwe albo połączone z niebezpieczeństwem pogorszenia się stanu rzeczy, trudnościami lub znacznymi kosztami, znalazca może ograniczyć się do wskazania uprawnionemu do odbioru rzeczy lub właściwemu staroście, lub zarządcy miejsca, w którym rzecz się znajduje.

Art. 10. 1. Przechowanie jest nieodpłatne i stosuje się do niego odpowiednio przepisy tytułu XXVIII, Księgi III ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.³⁾).

2. Poniesione przez przechowującego koszty przechowywania lub sprzedaży rzeczy oraz utrzymania jej w należyтым stanie, a także koszty zawiadomień i ogłoszeń, obciążają osobę uprawnioną do odbioru do wysokości wartości rzeczy w dniu odbioru.

3. Przechowującemu przysługuje prawo zatrzymania zgodnie z art. 461 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny.

Art. 11. 1. Znalazca przechowujący rzecz, który uczynił zadość swoim obowiązkom, może żądać znaleźnego w wysokości jednej dziesiątej wartości rzeczy, jeżeli zgłosił swe roszczenie najpóźniej w chwili wydania rzeczy osobie uprawnionej do odbioru.

2. Jeżeli rzecz zostaje oddana na przechowanie, znalazca może zastrzec wobec przechowującego, że będzie żądał znaleźnego. W takim przypadku przechowujący zawiadamia znalazcę o wydaniu rzeczy osobie uprawnionej do odbioru rzeczy oraz o jej adresie, a znalazca może zgłosić żądanie znaleźnego w terminie miesiąca od zawiadomienia go o wydaniu rzeczy. Przechowujący informuje o tym osobę uprawnioną do odbioru rzeczy.

Art. 12. 1. W przypadku gdy rzecz znaleziona jest zabytkiem i zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stała się własnością Skarbu Państwa, znalazcy przysługuje nagroda.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417 i Nr 141, poz. 692, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741 i Nr 117, poz. 751, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, z 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 141, poz. 1176, z 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 60, poz. 535, Nr 64, poz. 592 i Nr 124, poz. 1151, z 2004 r. Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 162, poz. 1692, Nr 172, poz. 1804 i Nr 281, poz. 2783, z 2005 r. Nr 48, poz. 462, Nr 157, poz. 1316 i Nr 172, poz. 1438, z 2006 r. Nr 133, poz. 935 i Nr 164, poz. 1166, z 2007 r. Nr 80, poz. 538, Nr 82, poz. 557 i Nr 181, poz. 1287, z 2008 r. Nr 116, poz. 731, Nr 163, poz. 1012, Nr 220, poz. 1425 i 1431 i Nr 228, poz. 1506, z 2009 r. Nr 42, poz. 341, Nr 79, poz. 662 i Nr 131, poz. 1075, z 2010 r. Nr 40, poz. 222 i Nr 155, poz. 1037 oraz z 2011 r. Nr 80, poz. 432, Nr 85, poz. 458 i Nr 230, poz. 1370.

Przepisy o nagrodzie przysługującej znalazcy zabytku archeologicznego stosuje się odpowiednio.

2. W przypadku gdy rzecz znaleziona jest materiałem archiwalnym i zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stała się własnością Skarbu Państwa, znalazcy przysługuje nagroda przyznawana przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.

3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określa, w drodze rozporządzenia, rodzaje nagród oraz wysokość nagród pieniężnych, o których w ust. 2, a także warunki i tryb przyznawania nagród, biorąc pod uwagę znaczenie znalezionych materiałów archiwalnych dla dziedzictwa narodowego, uwzględniając wartość historyczną, naukową, artystyczną oraz materialną znalezionych materiałów archiwalnych.

Rozdział 3

Przyjmowanie, przechowywanie rzeczy znalezionych oraz sposób poszukiwania osób uprawnionych do odbioru

Art. 13. Odbieranie zawiadomień o znalezieniu rzeczy zgubionych, przechowywanie tych rzeczy oraz poszukiwanie osób uprawnionych do ich odbioru należy do kompetencji starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania znalazcy lub miejsce znalezienia rzeczy, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 14. Organ uprawniony do przechowywania rzeczy nie może odmówić odebrania rzeczy znalezionej, chyba że rzecz nie przedstawia wartości majątkowej, naukowej, historycznej lub artystycznej. W razie odmowy odebrania znalazca może postąpić z rzeczą według swojego uznania.

Art. 15. 1. Odebranie zawiadomienia o znalezieniu oraz przyjęcie rzeczy przez starostę stwierdza się w sporządzonym przez niego protokole, który stanowi podstawę wydania znalazcy poświadczenia przyjęcia zawiadomienia o znalezieniu oraz przyjęciu rzeczy. Protokół i poświadczenie sporządza się także w przypadku wskazania przez znalazcę miejsca, w którym rzecz znaleziona się znajduje.

2. W poświadczeniu, o którym mowa w ust. 1, wskazuje się imię, nazwisko i adres znalazcy oraz dokładnie określa znalezioną rzecz, czas i miejsce znalezienia. Jeżeli znalazca żąda znaleźnego, uczyni się o tym wzmiankę w poświadczeniu. Starosta poucza znalazcę o prawie do żądania znaleźnego oraz o zasadach nabycia własności w razie bezskutecznego upływu terminu odbioru rzeczy przez osobę uprawnioną.

3. Odpis poświadczenia, o którym mowa w ust. 1, wraz z protokołem pozostają w aktach sprawy. Złożenie zawiadomienia, zgłoszenie żądania znaleźnego, a także nabycie własności w razie bezskutecznego upływu terminu odbioru rzeczy przez osobę uprawnioną znalazca potwierdza w protokole własnoręcznym podpisem.

Art. 16. Jeżeli organem właściwym do przechowania rzeczy ze względu na jej szczególne właściwości jest inny organ, starosta przekazuje rzecz temu organowi.

Art. 17. Starosta umieszcza w swojej siedzibie na widocznym miejscu tablicę informującą o godzinach urzędowania komórki organizacyjnej, powołanej do przyjmowania i przechowywania rzeczy znalezionych oraz udzielania wyjaśnień osobom zgłaszającym istnienie ich praw.

Art. 18. 1. Jeżeli wartość rzeczy przekracza 50 złotych, a brak jest możliwości doręczenia osobie uprawnionej wezwania do odbioru tej rzeczy lub osoba ta jest nieznana, starosta dokonuje wezwania poprzez jego wywieszenie na tablicy informacyjnej w swojej siedzibie przez okres jednego roku, licząc od dnia znalezienia rzeczy. Jeżeli szacunkowa wartość rzeczy znalezionej przekracza kwotę 5000 złotych, starosta zamieszcza również ogłoszenie w dzienniku lokalnym lub ogólnopolskim, a także w Biuletynie Informacji Publicznej.

2. Jeżeli osoba uprawniona do odbioru rzeczy i jej miejsce zamieszkania zostaną ustalone, starosta wzywa niezwłocznie tę osobę do odbioru rzeczy pod rygorem skutków przewidzianych w art. 187 Kodeksu cywilnego.

3. W przypadku gdy miejsce zamieszkania lub siedziba osoby uprawnionej do odbioru rzeczy nie są znane, starosta występuje do organu prowadzącego właściwą ewidencję, rejestr lub zbiór danych o udzielenie informacji umożliwiających ustalenie tego miejsca.

Art. 19. 1. Rzeczy oddane organowi przechowującemu przechowuje się w pomieszczeniu zamkniętym do tego przeznaczonym, w warunkach zapewniających ich bezpieczeństwo i trwałość.

2. Rzeczy, co do których zachodzi niebezpieczeństwo pogorszenia, w szczególności łatwego zepsucia lub znacznego obniżenia wartości, w miarę możliwości przechowuje się w warunkach pozwalających na zachowanie ich w należytym stanie do czasu sprzedaży.

Art. 20. 1. Jeżeli starosta przyjął na przechowanie:

1) rzecz ulegającą łatwemu zepsuciu,

2) mającą cenę rynkową rzecz, której przechowywanie byłoby związane z kosztami niewspółmiernie wysokimi w stosunku do jej wartości lub nadmiernymi trudnościami albo powodowałyby znaczne obniżenie jej wartości

– sprzedaje tę rzecz z wolnej ręki według przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r. poz. 1015, 1343 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 1289).

2. Jeżeli rzecz, o której mowa w ust. 1 pkt 2, nie ma ceny rynkowej, starosta występuje do sądu o zarządzenie jej sprzedaży.

3. Wniosek o zarządzenie przez sąd sprzedaży rzeczy rozpoznaje sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce przechowywania rzeczy, stosując odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.⁴⁾) o postępowaniu nieprocesowym. Sprzedaż rzeczy w drodze publicznej

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417 i Nr 141, poz. 692, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699, z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 61, poz. 418, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378 i Nr 247, poz. 1845, z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609 i 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 220, poz. 1431, Nr 228, poz. 1507, Nr 231, poz. 1547 i Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 26, poz. 156 i Nr 67, poz. 571, Nr 69, poz. 592 i 593, Nr 131, poz. 1075, Nr 179, poz. 1395 i Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 3, poz. 13, Nr 7, poz. 45, Nr 24, poz. 125, Nr 40, poz. 229, Nr 108, poz. 684, Nr 109, poz. 724, Nr 125, poz. 842, Nr 152, poz. 1018, Nr 155, poz. 1037, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, Nr 215, poz. 1418 i Nr 217, poz. 1435, z 2011 r. Nr 34, poz. 173, Nr 85, poz. 458, Nr 87, poz. 482, Nr 92, poz. 531, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 735, Nr 138, poz. 806 i 807, Nr 144, poz. 854, Nr 149, poz. 887, Nr 224, poz. 1342, Nr 233, poz. 1381 i Nr 234, poz. 1391, z 2012 r. poz. 908, 1254, 1445 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 142, 403, 654, 880, 1289, 1428 i 1439.

licytacji odbywa się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji z ruchomości.

4. Jeżeli osoba uprawniona do odbioru rzeczy jest znana i jest znane jej miejsce pobytu starosta zawiadamia osobę o planowanej sprzedaży najpóźniej na dwa tygodnie przed jej dokonaniem.

5. Znalazca przechowujący rzecz ulegającą łatwemu zepsuciu powinien ją niezwłocznie sprzedać.

Art. 21. 1. Starosta zawiadamia osobę uprawnioną do odbioru rzeczy o kosztach przechowywania lub sprzedaży rzeczy oraz jej utrzymania w należyтым stanie, a także o kosztach poszukiwania osoby uprawnionej do odbioru rzeczy.

2. Starosta lub inny organ przechowujący wydaje rzecz osobie uprawnionej do odbioru po uiszczeniu przez nią kosztów, o których mowa w ust. 1. Rzecz nie może być wydana przed uiszczeniem tych kosztów.

3. O wydaniu rzeczy osobie uprawnionej oraz o jej adresie starosta niezwłocznie zawiadamia znalazcę, który zażądał znaleźnego. Zawiadomienie wysyła się na adres wskazany w wydanym znalazcy poświadczeniu.

4. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio, w przypadku gdy rzecz znaleziona stała się własnością znalazcy.

Art. 22. 1. Jeżeli rzecz nie została w terminie odebrana przez osobę uprawnioną, a w razie niemożności wezwania – w ciągu dwóch lat od znalezienia, starosta zawiadamia o tym znalazcę oraz wzywa go do odbioru rzeczy w dodatkowym terminie, nie krótszym jednak niż dwa tygodnie, z pouczeniem, że w razie nieodebrania rzeczy w terminie jej właścicielem stanie się Skarb Państwa. Przepisu tego nie stosuje się do zabytków oraz materiałów archiwalnych.

2. Starosta wydaje zaświadczenie stwierdzające upływ terminów, o których mowa w ust. 1., oraz, w przypadku wydania rzeczy znalazcy, informację o wydaniu rzeczy. W zaświadczeniu zamieszcza się informację o treści ust. 1.

3. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, starosta przekazuje rzeczy znalezione, których własność przeszła na Skarb Państwa, organowi właściwemu do likwidacji.

Art. 23. 1. W razie znalezienia rzeczy, której cechy zewnętrzne lub umieszczone na niej znaki szczególne wskazują, że stanowi ona sprzęt lub ekwipunek wojskowy, oraz w razie

znalezienia dokumentu wojskowego, a w szczególności legitymacji, książeczki lub zaświadczenia wojskowego, karty powołania albo mapy wojskowej, starosta niezwłocznie oddaje znaną rzecz lub dokument najbliższemu organowi Żandarmerii Wojskowej.

2. Do znalezionych rzeczy określonych w art. 8 stosuje się odpowiednio przepisy ustawy w sprawach nieunormowanych przepisami szczególnymi. Wydanie rzeczy, której posiadanie wymaga zezwolenia organu państwowego, może nastąpić dopiero po przedłożeniu przez osobę uprawnioną ważnego zezwolenia.

Rozdział 4

Sposób przechowywania pieniędzy, papierów wartościowych i kosztowności

Art. 24. 1. W razie znalezienia pieniędzy sporządza się ich opis przez wymienienie liczby i rodzaju banknotów oraz monet, a także ich waluty i nominałów. Po dokonaniu opisu wpłaca się znalezione pieniądze na rachunek bankowy sum depozytowych.

2. W razie znalezienia papierów wartościowych sporządza się ich opis przez wymienienie liczby i rodzaju dokumentów ze wskazaniem ich wartości, numeru serii lub innego właściwego oznaczenia, emitenta (wystawcy) dokumentu oraz osoby uprawnionej według jego treści. Papiery wartościowe przechowuje się zabezpieczone w kasie pancерnej, w skrytce sejfowej lub niezwłocznie oddaje na przechowanie bankowi.

3. O znalezieniu papieru wartościowego lub innego dokumentu, którego posiadanie legitymuje do świadczenia, niezwłocznie zawiadamia się emitenta (wystawcę), podając dokładne oznaczenie dokumentu.

Art. 25. W razie znalezienia złota, platyny, srebra, w tym monet, wyrobów użytkowych ze złota, platyny lub srebra, kamieni szlachetnych, pereł, sporządza się ich szczegółowy opis. Po jego sporządzeniu przedmioty takie przechowuje się zabezpieczone w kasie pancерnej, w skrytce sejfowej lub niezwłocznie oddaje na przechowanie bankowi.

Rozdział 5

Postępowanie z przedmiotami o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej

Art. 26. W razie przypuszczenia, że rzecz znaleziona stanowi przedmiot o wartości historycznej, naukowej lub artystycznej o znalezieniu rzeczy starosta w ciągu 7 dni od powzięcia wiadomości o znalezieniu rzeczy zawiadamia właściwego miejscowo wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 27. 1. W terminie 7 dni od otrzymania zawiadomienia wojewódzki konserwator zabytków dokonuje w siedzibie organu przechowującego oględzin znalezionej rzeczy i orzeka, czy rzecz znaleziona jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym.

2. Jeżeli w trakcie oględzin, o których mowa w ust. 1, okaże się, że rzeczą znalezionej mogą być materiały archiwalne, wojewódzki konserwator zabytków zasięga opinii dyrektora właściwego archiwum państwowego.

3. W innych niż określone w ust. 2 przypadkach, wojewódzki konserwator zabytków może zasięgnąć opinii rzeczoznawcy, muzeum właściwego ze względu na rodzaj rzeczy znalezionej albo biblioteki.

4. W przypadkach określonych w ust. 2 i 3, wojewódzki konserwator zabytków orzeka, czy rzecz znaleziona ma wartość historyczną, naukową lub artystyczną w terminie 3 dni od dnia otrzymania opinii.

Art. 28. Jeżeli okaże się, że rzecz znaleziona jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym, wojewódzki konserwator zabytków, w drodze decyzji, oddaje ją na przechowanie odpowiedniemu ze względu na rodzaj rzeczy muzeum państwowemu lub samorządowemu, bibliotece, dla której organizatorem jest minister, kierownik urzędu centralnego lub jednostka samorządu terytorialnego lub archiwum państwowemu.

Art. 29. 1. Jeżeli rzecz, o której mowa w art. 26, jest zabytkiem i zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stała się własnością Skarbu Państwa, muzeum lub biblioteka, któremu rzecz została oddana na przechowanie, wystąpi do właściwego starosty o przekazanie na własność tej rzeczy.

2. Jeżeli rzecz, o której mowa w art. 26, jest materiałem archiwalnym i zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stała się własnością Skarbu Państwa, wchodzi do zasobu archiwalnego tego archiwum państwowego, któremu została oddana na przechowanie.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 30. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 170 dodaje się art. 170¹ w brzmieniu:

„Art. 170¹. Przepisów art. 169–170 nie stosuje się do zabytków oraz materiałów archiwalnych.”;

2) w art. 174 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do zabytków i materiałów archiwalnych.”;

3) art. 183–186 uchyla się;

4) art. 187 otrzymuje brzmienie:

„Art. 187. § 1. Rzecz znaleziona, która nie zostanie przez osobę uprawnioną odebrana w ciągu roku od dnia doręczenia jej wezwania do odbioru, a w razie niemożności wezwania – w ciągu dwóch lat od znalezienia, staje się własnością znalazcy, jeżeli uczynił on zadość swoim obowiązkom. Jeżeli jednak rzecz została oddana właściwemu staroście, znalazca staje się jej właścicielem, jeżeli rzecz odebrał w wyznaczonym przez starostę dodatkowym terminie, nie krótszym jednak niż dwa tygodnie. Odbiór może nastąpić jedynie za zwrotem kosztów, o których mowa w ustawie o rzeczach znalezionych.

§ 2. Jeżeli rzecz jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym, staje się własnością Skarbu Państwa po upływie terminów do jej odebrania przez osobę uprawnioną. Z tą samą chwilą inne rzeczy, nieodebrane przez znalazcę w terminie wyznaczonym przez starostę, stają się własnością Skarbu Państwa.

§ 3. Z chwilą nabycia własności rzeczy przez znalazcę albo Skarb Państwa wygasają obciążające ją ograniczone prawa rzeczowe.”;

5) art. 188 uchyla się;

6) art. 189 otrzymuje brzmienie:

„Art. 189. Jeżeli rzecz znaleziono w takich okolicznościach, że poszukiwanie właściciela byłoby oczywiście bezcelowe, staje się ona przedmiotem współwłasności w częściach równych znalazcy i właściciela nieruchomości, na której rzecz została znaleziona, jeżeli jednak rzecz ta jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym staje się ona własnością Skarbu Państwa, a znalazca jest obowiązany wydać ją niezwłocznie właściwemu staroście.”;

7) po art. 189 dodaje się art. 189¹ w brzmieniu:

„Art. 189¹. Przepisy art. 187 i art. 189 nie uchybiają przepisom o ochronie zabytków.”.

Art. 31. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

(Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.⁵⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Ochronę materiałów archiwalnych wchodzących w skład narodowego zasobu archiwalnego regulują odrębne przepisy, z zastrzeżeniem rozdziału 2a.”;

2) po rozdziale 2 dodaje się rozdział 2a w brzmieniu:

„Rozdział 2a

Krajowy rejestr utraconych dóbr kultury

Art. 24a. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego prowadzi krajowy rejestr utraconych dóbr kultury.

2. Do rejestru, o którym mowa w ust. 1, wpisuje się rzeczy ruchome będące:

- 1) zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków,
- 2) muzealiami, o których mowa w art. 21 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987),
- 3) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. 2012 r. poz. 642 i 908 oraz z 2013 r. poz. 829), należącymi do narodowego zasobu bibliotecznego,
- 4) materiałami archiwalnymi, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2011 r. Nr 123, poz. 698 i Nr 171, poz. 1016)

– utraconymi przez właściciela w wyniku czynu zabronionego, określonego w art. 278 § 1, 3 i 4 oraz w art. 279–284 Kodeksu karnego.

3. Wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury dokonuje się na wniosek Policji, prokuratora, wojewódzkiego konserwatora zabytków, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, właściciela rzeczy, o której mowa w ust. 2, lub kierującego jednostką organizacyjną, w zbiorach albo zasobach której rzecz się znajdowała.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, składa się na urzędowym formularzu.

5. Stroną postępowania o wpis do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury jest właściciel rzeczy lub jednostka organizacyjna, w zbiorach albo zasobie której rzecz się znajdowała.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206 i Nr 97, poz. 804 oraz z 2010 r. Nr 75, poz. 474 i Nr 130, poz. 871.

6. Do wniosku, o którym mowa w ust. 3, należy dołączyć:

- 1) kopię zawiadomienia o przestępstwie wraz z dowodem złożenia go do organu ścigania albo odpis protokołu z ustnego zawiadomienia o przestępstwie lub postanowienie o wszczęciu śledztwa albo dochodzenia, w przypadku gdy wniosek składa właściciel rzeczy lub kierujący jednostką organizacyjną, w zbiorach albo zasobie której rzecz się znajdowała;
- 2) zdjęcie utraconej rzeczy, w przypadku gdy jest ona zabytkiem lub muzealium, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, wykonane jako plik cyfrowy.

Art. 24b. 1. Wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury dokonuje się na podstawie nieostatecznej decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Wpis do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury polega na wprowadzeniu do niego danych umożliwiających identyfikację dobra kultury zawartych w decyzji, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie po jej wydaniu.

3. Dokonanie wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury nie jest uzależnione od ustalenia czynu, o którym mowa w art. 24a ust. 2, prawomocnym wyrokiem skazującym.

4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze decyzji, odmawia wpisu do rejestru utraconych dóbr kultury, w przypadku gdy dane dotyczące rzeczy przedstawione we wniosku nie pozwalają na jej identyfikację.

Art. 24c. 1. Krajowy rejestr utraconych dóbr kultury, prowadzony w systemie teleinformatycznym, jest jawny.

2. Odpisy z krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, stanowiące dowód wpisu, wydawane są na wniosek każdego, kto tego zażąda.

3. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury udostępnia się wyłącznie organom władzy publicznej oraz właścicielowi rzeczy lub jednostce organizacyjnej, w zbiorach albo zasobie której rzecz się znajdowała, zaś innym osobom tylko za zgodą właściciela lub jednostki organizacyjnej, w zbiorach albo zasobie której rzecz się znajdowała.

Art. 24d. 1. Od dnia dokonania wpisu w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury nikt nie może zasłaniać się nieznajomością danych ujawnionych w tym rejestrze.

2. Wobec osób trzecich działających w dobrej wierze właściciel rzeczy nie może zasłaniać się zarzutem, że dane ujawnione w krajowym rejestrze utraconych dóbr

kultury nie są prawdziwe, chyba że wpis nastąpił niezgodnie z wnioskiem, a właściciel rzeczy wystąpił niezwłocznie z wnioskiem o sprostowanie, uzupełnienie lub wykreślenie wpisu.

Art. 24e. 1. Przepisów art. 169–170 oraz art. 174 Kodeksu cywilnego nie stosuje się do rzeczy wpisanej do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury.

2. Roszczenie właściciela przewidziane w art. 222 § 1 Kodeksu cywilnego nie ulega przedawnieniu, jeżeli dotyczy rzeczy wpisanej do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury.

Art. 24f. 1. Wykreślenie wpisu z krajowego rejestru utraconych dóbr kultury następuje na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Wykreślenie wpisu z krajowego rejestru utraconych dóbr kultury następuje na wniosek podmiotów wskazanych w art. 24a ust. 3 albo z urzędu, w przypadku gdy:

- 1) właściciel odzyskał posiadanie utraconej rzeczy;
- 2) podstawy wpisu okazały się nieprawdziwe.

3. W przypadku określonym w ust. 2 pkt 2, skutki prawne dokonania wpisu w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury zostają zniesione z mocą wsteczną.

Art. 24g. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób prowadzenia krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, w tym zakres danych objętych wpisem do rejestru, zasady wydawania odpisów z rejestru oraz wzór formularza wniosku o wpis do rejestru, uwzględniając prowadzenie rejestru w systemie teleinformatycznym, konieczność zapewnienia przejrzystości i kompletności zapisu informacji znajdujących się w rejestrze, zmian i wykreśleń wpisów oraz sprawność postępowania rejestracyjnego.”;

- 3) w art. 32 uchyla się ust. 9.

Rozdział 7

Przepisy końcowe

Art. 32. Przepisy rozdziału 2a ustawy zmienianej w art. 31 niniejszej ustawy stosuje się do rzeczy ruchomych utraconych w wyniku czynu zabronionego popełnionego po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 33. 1. Maksymalny limit wydatków budżetu państwa na lata 2014–2023 wyniesie 9 182 756 zł, z tym że w roku:

- 1) 2014 – 972 720 zł;
- 2) 2015 – 792 765 zł;
- 3) 2016 – 820 511 zł;
- 4) 2017– 849 229 zł;
- 5) 2018 – 878 952 zł;
- 6) 2019 – 909 716 zł;
- 7) 2020 – 940 646 zł;
- 8) 2021 – 972 628 zł;
- 9) 2022 – 1 005 698 zł;
- 10) 2023 – 1 039 891 zł.

2. W przypadku zagrożenia przekroczenia limitów wydatków, o których mowa w ust. 1, na dany rok budżetowy, zostanie zastosowany mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu kosztów rzeczowych związanych z realizacją zadań związanych z prowadzeniem krajowego rejestru utraconych dóbr kultury.

3. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitów wydatków, o których mowa w ust. 1, jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 34. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Uzasadnienie ogólne

Przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) w zakresie dotyczącym rzeczy znalezionych (art. 183–189) nie były zasadniczo zmieniane od czasu wejścia w życie Kodeksu w 1965 r. (poza pewnymi zmianami art. 187 i art. 189 dokonаныmi w 1996 r., nie dotyczącymi jednak istoty rozwiązań zawartych w tych przepisach). Okazją do dokonania rewizji istniejącego rozwiązania, w tym w szczególności skutków znalezienia i obowiązków nakładanych na poszczególne podmioty, jest uchylene przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 16 marca 2004 r., K 22/03 (OTK ZU nr 3/A/2004, poz. 20), art. 6 dekretu z dnia 18 września 1954 r. o likwidacji niepodjętych depozytów i nieodebranych rzeczy (Dz. U. Nr 41, poz. 184, z późn. zm.) oraz uchwaleniem ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. Nr 208, poz. 1537).

Po uchyleniu przez Trybunał Konstytucyjny art. 6 dekretu z dnia 18 września 1954 r. o likwidacji niepodjętych depozytów i nieodebranych rzeczy (Dz. U. Nr 41, poz. 184, z późn. zm.) wystąpiła luka prawna w dziedzinie regulacji dotyczącej rzeczy znalezionych. Konsekwencją uchylenia wspomnianego przepisu dekretu z 1954 r. jest też uchylene rozporządzenia Rady Ministrów wydanego na podstawie tego przepisu (rozporządzenie z dnia 16 marca 1971 r. w sprawie orzekania o przejściu depozytów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 7, poz. 78, z późn. zm.)). W wyroku tym stwierdzono, że obecne standardy konstytucyjne (art. 64 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej) wymagają, aby kwestie pozbawienia własności regulowane były na poziomie ustawy.

Z kolei art. 188 k.c. przewiduje istnienie właściwych przepisów w zakresie postępowania z rzeczą znalezioną przez zarządcę budynku lub pomieszczenia albo właściwego zarządcę innego środka transportu publicznego, jednak przepisy takie nie zostały uchwalone, a dotyczące tej kwestii przepisy rozporządzenia Ministrów Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, Komunikacji oraz Żeglugi z dnia 12 lipca 1972 r. w sprawie postępowania z rzeczami znalezionymi w środkach transportu publicznego oraz w pomieszczeniach i urządzeniach związanych z transportem (Dz. U. Nr 30, poz. 210) i rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 lipca 1971 r. w sprawie postępowania z rzeczami znalezionymi w budynku

publicznym (Dz. U. Nr 19, poz. 185) również utraciły moc obowiązującą (zob. art. 75 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268).

Konieczność wprowadzenia nowych unormowań związana ze wskazanymi skutkami, w szczególności z uchynieniem przepisów wraz z wejściem w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, stanowiła impuls do sformułowania dalszych propozycji zmian w koncepcji skutków znalezienia cudzej rzeczy i jej nieodebrania polegających na dostosowaniu przepisów o rzeczach znalezionych do aktualnych warunków społeczno-gospodarczych. W szczególności bowiem w aktualnym systemie konstytucyjnym można mieć uzasadnione wątpliwości co do poprawności konstrukcji nabycia własności przez znalazcę jako niezależnego od woli tej osoby skutku znalezienia rzeczy i nieodebrania jej przez podmiot uprawniony we wskazanym terminie.

Z uwagi na zakres koniecznych zmian powodujących nieprzystawanie proponowanych przepisów do charakteru Kodeksu, proponuje się rozdzielenie projektowanej materii między ustawę o rzeczach znalezionych a Kodeks cywilny oparte na odwołaniu się do lokalizacji regulacji rzeczy znalezionych w k.c. w rozdziale „Inne wypadki nabycia i utraty własności”. Projektowana regulacja obejmuje również nowelizację ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

Projektodawcy, wychodząc z założenia, że istniejący porządek prawny w zakresie, w jakim dotyczy ochrony interesów właścicieli dóbr kultury nie jest w pełni satysfakcjonujący, proponują stworzenie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury i wyłączenie ujawnionych w nim przedmiotów spod działania przepisów o zasiedzeniu (art. 174 k.c.) i nabyciu od nieuprawnionego (art. 169 § 1 i 2 k.c.). Dobro kultury jest pojęciem o szerokim zakresie znaczeniowym, nadrzędnym w stosunku do wielu innych pojęć ze sfery kultury. Dobrami kultury są więc zabytki zdefiniowane w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, muzealia, w rozumieniu art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987, z późn. zm.), materiały biblioteczne, określone w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642, z późn. zm.), materiały archiwalne

w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2011 r. Nr 123, poz. 698, z późn. zm.), a także dzieła sztuki. Można przyjąć, że zabytki i dzieła sztuki są tą kategorią dóbr, które charakteryzuje wyjątkowość i niepowtarzalność. Pogląd ten ma szczególne umocowanie w odniesieniu do dóbr kultury znajdujących się w zasobach państwowych instytucji kultury, narodowym zasobie archiwalnym oraz bibliotecznym. Tymczasem prawo prywatne nie wyróżnia zabytków i dzieł sztuki spośród innych dóbr znajdujących się w obrocie, pomijając ich szczególny status. Wyjątkowe dobra kultury podlegają temu samemu reżimowi prawnemu, co inne powszechnie występujące w obrocie przedmioty. Warto podkreślić, że ochrona dziedzictwa kulturowego, wykonywana w interesie ogółu, jest domeną prawa publicznego, a nie prywatnego. Trzon prawa cywilnego stanowią normy, których celem jest ochrona indywidualnych interesów o charakterze ekonomicznym. Mimo to prawo prywatne, poprzez niektóre ze swych instytucji, do pewnego stopnia oddziałuje na funkcjonowanie systemu ochrony dóbr kultury. Powodem takiego stanu rzeczy jest fakt, że w rozumieniu Kodeksu cywilnego dobra kultury są rzeczami, przedmiotami określonych praw i nośnikami wartości majątkowych. Ich walory pozaekonomiczne (estetyczne, pamiątkowe) pozbawione są znaczenia, o ile nie mają wpływu na cenę. Prawo cywilne eksponuje jedynie towarowy status zabytków i dzieł sztuki, mimo że ich rzeczywista rola wykracza poza znaczenie gospodarcze. Dobra kultury, choć przysługują na własność poszczególnym podmiotom prywatnym i publicznym, w sensie społecznym stanowią dobra wspólne. Uczestniczą bowiem w kształtowaniu świadomości historycznej i kulturalnej wspólnoty narodowej. Właściciel dobra kultury posiada je nie tylko dla siebie, ale również dla przyszłych pokoleń. Jest zobowiązany postępować z zabytkiem tak, aby przetrwał jak najdłużej w jak najlepszym stanie. W tym sensie właściciel posiada obiekt zabytkowy na zasadzie powiernictwa. Jest wobec społeczeństwa gwarantem, że przedmiot ten nie ulegnie zniszczeniu. Wielu właścicieli stwarza odpowiednie warunki przechowywania, konserwowania i upubliczniania znajdujących się w ich posiadaniu dóbr kultury. Wśród nich szczególne znaczenie mają muzea państwowe i samorządowe, archiwa państwowe oraz biblioteki, których zbiory należą do narodowego zasobu bibliotecznego. Podobną rolę odgrywają profesjonalni kolekcjonerzy dzieł sztuki czy bibliofile. W interesie społecznym jest więc, aby przedmiot zabytkowy pozostał w rękach właściciela, a w przypadku bezprawnego przejęcia ponownie do niego wrócił. De lege lata pozycja

właściciela przedmiotu zabytkowego lub dzieła sztuki w przypadku jego kradzieży jest słaba, a widoki na odzyskanie rzeczy niepewne. Art. 169 Kodeksu cywilnego, sankcjonujący w imię pewności obrotu prawnego nabycie od osoby nieuprawnionej (a non dominió), stanowi istotną przeszkodę w restytuowaniu dóbr kultury przez ich prawowitych właścicieli. Przedmiotem nabycia od nieuprawnionego może być – lege non distinguente – każda rzecz ruchoma, tj. jakikolwiek przedmiot materialny niezaliczany do nieruchomości. Ogólna reguła wypowiedziana w art. 169 § 1 i 2 k.c. ma zastosowanie do wszystkich rzeczy ruchomych, które mogą być przedmiotem praw cywilnych, nie wyłączając muzealiów, dzieł sztuki czy przedmiotów zabytkowych. Przepisy Kodeksu cywilnego, kładąc szczególny nacisk na ochronę pewności obrotu prawnego, poświęcają interesy dotychczasowego właściciela, a przedkładają ponad nie dobrą wiarę nabywcy. Podstawowym motywem legislacyjnym przemawiającym za takim unormowaniem jest bezpieczeństwo transakcji handlowych, bez którego współczesny rynek wymiany towarów nie mógłby się obyć. Hipoteza art. 169 § 1 obejmuje sytuację, gdy rozporządzenia rzeczą dokonała osoba do tego nieuprawniona, której rzecz została dobrowolnie powierzona. Dobrowolnym powierzeniem dzieła sztuki bądź zabytku będzie np. oddanie go osobie trzeciej do konserwacji bądź wypożyczenie w celach wystawienniczych. Przepis art. 169 § 2 k.c. obejmuje z kolei zdarzenia, w następstwie których właściciel wyzbył się faktycznego władztwa nad rzeczą wbrew swojej woli. Przede wszystkim, gdy rzecz zgubił lub została mu skradziona. Nabycie własności rzeczy ruchomej od nieuprawnionego wymaga spełnienia określonych przesłanek, które w zależności od tego, czy rzecz została powierzona, czy utracona, mają do pewnego stopnia odmienny zakres. Nabycie rzeczy od nieuprawnionego wymaga jednak w obu przypadkach dokonania czynności prawnej zobowiązującej do przeniesienia własności, wydania rzeczy, objęcia jej w posiadanie przez nabywcę oraz pozostawania przez nabywcę w dobrej wierze. W sytuacji, gdy rzecz została zgubiona, skradziona lub w inny sposób utracona przez właściciela, obok wymienionych przesłanek niezbędny jest upływ 3-letniego terminu, którego bieg rozpoczyna się w chwili utraty rzeczy przez właściciela.

Wskutek nabycia prawa własności przez nabywcę dotychczasowy właściciel traci własność. Zmiana stosunków rzeczowych pociąga za sobą utratę przez poszkodowanego właściciela roszczeń służących ochronie jego praw właścicielskich. Wprawdzie przysługuje mu względem osoby, która jako nieuprawniona rozporządziła

jego rzeczą, roszczenie o naprawienie szkody na zasadach odpowiedzialności *ex delicto*, jest to jednak ochrona prawna w większości przypadków niesatysfakcjonująca. Ze względu na unikalny charakter utraconego przedmiotu jedyną realną kompensatą jest naprawienie szkody *in natura*, czyli zwrotne wydanie rzeczy. Tymczasem od nieuprawnionego zbywcy dotychczasowy właściciel może skutecznie domagać się co najwyżej wydania wartości rzeczy, wyrażonej w pieniądzu. Wypłata odszkodowania, choć ma dla poszkodowanego właściciela określone znaczenie ekonomiczne, realizuje jego interesy w ograniczonym zakresie, ponieważ nie prowadzi do przywrócenia stanu posiadania. Poza wartością rynkową dobra kultury przedstawiają dla ich właścicieli także wartość emocjonalną (*pretium affectionis*) zwaną też wartością z upodobania. Gdy chodzi więc o przedmioty niepowtarzalne rekompensata pieniężna nie równoważy poniesionej straty.

Podobny skutek do tzw. nabycia od nieuprawnionego, choć o mniejszym znaczeniu, wywołuje przepis art. 174 k.c. statuujący instytucję nabycia własności rzeczy ruchomej w drodze zasiedzenia. Zasiedzenie – w najogólniejszym ujęciu – polega na nabyciu określonego prawa przez osobę nieuprawnioną na skutek długotrwałego wykonywania tego prawa. W konsekwencji zasiedzenie polega również na utracie prawa przez osobę dotychczas uprawnioną. Posiadacz, władający rzeczą ruchomą jak właściciel, nabywa ją na własność z upływem trzyletniego okresu, w trakcie którego charakteryzowała go dobra wiara. Do zasiedzenia rzeczy dochodzi w sytuacji braku zbywcy i nabywcy oraz czynności prawnej między nimi. Przykładem tego rodzaju zdarzenia jest spadkobranie od osoby, która rzecz posiadała jako nieuprawniona. Jeżeli spadkobierca nie jest świadom tego faktu, nabędzie rzecz, np. dzieło sztuki czy przedmiot zabytkowy, po upływie trzech lat od daty otwarcia spadku, czyli od momentu, w którym odziedziczył posiadanie.

Słabej pozycji właściciela względem nabywcy w praktyce nie poprawia fakt, że konieczną przesłanką przejścia własności na tego ostatniego jest dobra wiara. Dobra wiara jest stanem psychicznym nabywcy, który jest w błędnym, lecz usprawiedliwionym w danych okolicznościach przekonaniu, że zbywcy przysługiwało prawo do rozporządzenia rzeczą. Mimo że w założeniu nabycie własności przez osobę, która nabywa rzecz ze świadomością pokrzywdzenia prawowitego właściciela jest wyłączone, to w praktyce ze względów czysto dowodowych istnieje realna groźba udzielenia takiej osobie ochrony prawnej. W razie sądowego sporu o własność

dotychczasowy właściciel rzeczy obowiązany będzie wykazać wszystkie fakty mające znaczenie prawotwórcze, w tym złą wiarę nabywcy, przekonując do zasadności swych twierdzeń sąd. Sąd zaś związany jest domniemaniem dobrej wiary nabywcy wynikającym z art. 7 k.c. do czasu obalenia tego domniemania przez dochodzącego swych praw właściciela.

W obecnym stanie prawnym interesy właścicieli utraconych dóbr kultury chroni krajowy wykaz zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem, prowadzony przez Generalnego Konserwatora Zabytków na podstawie art. 23 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W praktyce prowadzeniem rejestru zajmuje się wyspecjalizowana instytucja kultury – Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych. Wykaz służy do rejestrowania informacji o kradzieżach i innych zdarzeniach kryminalnych skierowanych przeciwko dobrom kultury. Jest urządzeniem typu ewidencyjnego, a nie rejestrowego, przede wszystkim dlatego, że z wpisem do wykazu nie są związane żadne odrębne skutki prawne, w szczególności wyłączenie możliwości nabycia ujawnionej w nim rzeczy poprzez zasiedzenie lub w trybie art. 169 § 2 k.c. Wersja teleinformatyczna wykazu jest udostępniona za pośrednictwem strony internetowej. Część danych z wykazu publikowana jest ponadto w wydawanym przez Ośrodek czasopiśmie *Cenne bezcenne utracone*. Czynności ewidencyjne mają tu charakter techniczny, ponieważ procedura dokonania wpisu nie została w żaden sposób skodyfikowana.

Według danych Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych rocznie popełnianych jest ok. 1000 przestępstw przeciwko przedmiotom zabytkowym. W tej liczbie znajdują się dobra bezcenne. Rokowania co do ich odzyskania są wielce niepewne. W wyniku kradzieży straty ponoszą najlepiej strzeżone muzea, galerie i biblioteki. Na skutek działalności przestępczej zbiory publiczne utraciły m.in.

- obraz Petera Brueghla Starszego *Kobieta przenosząca żar*, skradziony w 1974 r. z Muzeum Narodowego w Gdańsku,
- obraz Petera Paula Rubensa *Zdjęcie z krzyża*, skradziony w 1973 r. z kościoła w Kaliszu,
- obraz Lukasa Cranacha Starszego *Madonna z Dzieciątkiem*, skradziony w 1995 r. z kościoła w Sulmierzycach,
- pierwodruk dzieła Mikołaja Kopernika *De revolutionibus orbium coelestium*, skradziony w 1998 r. z Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie.

Przedmiotowy projekt ma na celu wprowadzenie rozwiązań, które wzmocnią pozycję właścicieli szczególnie cennych dóbr kultury. W tym celu zostanie ustanowiony publiczny rejestr o charakterze przedmiotowym, zawierający dane dotyczące stanu faktycznego ujawnionych w nim przedmiotów.

II. Uzasadnienie szczegółowe

Przepisy o znalezieniu rzeczy ruchomych uwzględniają różne sytuacje i rozwiązania, przede wszystkim zaś – podobnie jak dotychczas – zróżnicowany charakter rzeczy znalezionych. Projekt utrzymuje zasadę, zgodnie z którą regulację dotyczącą rzeczy znalezionych należy odpowiednio stosować do rzeczy porzuconych bez zamiaru wyzbycia się własności, jak również do zwierząt, które zabłąkały się lub uciekły (art. 2). Przepisy o rzeczach znalezionych, w szczególności o znalezieniu skarbu (zob. art. 189 k.c.), nie uchybiają przepisom o ochronie zabytków (art. 189 k.c) ani przepisom ustawy z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. z 2009 r. Nr 217, poz. 1689, z późn. zm.).

Zgodnie z projektowanym art. 4 znalazca cudzej rzeczy obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu osobę uprawnioną do odbioru rzeczy. Jest to oczywiście możliwe jedynie wówczas, gdy znalazca zna (może ustalić tożsamość) osoby uprawnionej do odbioru rzeczy, przy czym osobą tą nie musi być wyłącznie jej właściciel. W przeciwnym razie, tj. jeżeli znalazca nie wie, kto jest tą osobą bądź jeżeli nie może ustalić jej miejsca zamieszkania, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania znalazcy lub miejsce znalezienia rzeczy (art. 5 ust. 1, art. 13).

Obowiązek zawiadomienia właściwego starosty spoczywa także na osobie zajmującej pomieszczenie (właścicielu, najemcy, użytkowniku), w którym rzecz została znaleziona. W takim przypadku znalazca obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu tego, kto pomieszczenie zajmuje (art. 5 ust. 2). Zajmujący pomieszczenie może bowiem zazwyczaj z łatwością ustalić, kto jest uprawniony do odbioru rzeczy.

W przypadku znalezienia pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności oraz rzeczy mających wartość historyczną, naukową lub artystyczną, z uwagi na szczególny charakter tych przedmiotów, przede wszystkim wobec ich istotnej wartości rynkowej i z tym związanego potencjalnego zwiększonego ryzyka utraty (np. skutek kradzieży),

projekt nakłada na znalazcę takich rzeczy bezwzględny obowiązek oddania ich na przechowanie właściwemu staroście, jeżeli ich wartość przekracza 50 złotych (art. 6 ust. 1). W przypadku zaś rzeczy mających wartość historyczną naukową lub artystyczną znalezionych w takich okolicznościach, że poszukiwanie właściciela byłoby oczywiście bezcelowe, znalazca w każdym przypadku jest obowiązany oddać znaną rzecz właściwemu staroście (art. 6 ust. 2). Inne rzeczy znalazca może oddać, jednak może również do czasu ich odbioru przez osobę uprawnioną przechować sam (art. 6 ust. 3). Umożliwienie oddania w tym ostatnim przypadku wiąże się z tym, że niejednokrotnie znalazca nie ma możliwości przechowania rzeczy. W przypadku gdy organem właściwym do przechowania rzeczy ze względu na jej szczególne właściwości jest inny organ, starosta powinien przekazać rzecz temu organowi (art. 16). Dlatego też, o ile starosta ma obowiązek przyjąć rzeczy o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej, to właściwym do dalszych czynności będzie właściwy wojewódzki konserwator zabytków (art. 27 i 28). W projektowanej regulacji przesądza się również, iż w każdym przypadku, jeżeli rzecz, której cechy zewnętrzne lub umieszczone na niej znaki szczególne wskazują, że stanowi ona sprzęt lub ekwipunek wojskowy, a także jeżeli znaleziona rzecz jest dokumentem wojskowym, a w szczególności legitymacją, książeczką lub zaświadczeniem wojskowym, kartą powołania albo mapą wojskową, znalazca powinien oddać znaną rzecz niezwłocznie właściwemu staroście (art. 6 ust. 3).

Jeżeli znaleziono rzecz, której posiadanie wymaga szczególnego zezwolenia organów państwowych, jak broń, amunicja, materiały wybuchowe, oraz w razie znalezienia tymczasowego zaświadczenia tożsamości lub dokumentu podróży, znalazca powinien niezwłocznie oddać znaną rzecz najbliższej jednostce Policji (art. 8).

Szczególne sytuacje powstają także wówczas, gdy rzecz została znaleziona w budynku publicznym, innym budynku lub pomieszczeniu otwartym dla publiczności albo w środku transportu publicznego. W takich okolicznościach znalazca zazwyczaj nie może ustalić samodzielnie tożsamości osoby uprawnionej do odbioru rzeczy, a podobnie jak w przypadku znalezienia w pomieszczeniu zajmowanym przez inną osobę, ustalenia takiego może niejednokrotnie dokonać odpowiedni zarządca budynku, innego pomieszczenia lub środka transportu. Istnieje także większe prawdopodobieństwo podjęcia w tych miejscach odpowiednich poszukiwań przez osobę, która rzecz utraciła (zgubiła). W związku z tym art. 7 projektu nakłada w takim

przypadku na znalazcę rzeczy obowiązek jej oddania właściwemu zarządcy, który z kolei powinien oddać rzecz znaną staroście, chyba że w terminie 3 dni zgłosi się po nią osoba uprawniona do odbioru rzeczy.

Jeżeli przechowanie rzeczy byłoby związane z kosztami niewspółmiernie wysokimi w stosunku do jej wartości lub nadmiernymi trudnościami albo powodowałyby znaczne obniżenie jej wartości, tj. zachodzą przesłanki, takie jak wymienione w art. 7 ust. 2 ustawy o likwidacji niepodjętych depozytów, to w przypadku rzeczy znalezionej, która została oddana na przechowanie właściwemu staroście, a rzecz ta ma cenę rynkową (a zatem można ustalić jej wartość według kryterium zobiektywizowanego), powinna być ona sprzedana po tej cenie z wolnej ręki (art. 20 ust. 1).

Jeżeli jednak rzecz nie ma ceny rynkowej, to starosta również może doprowadzić do jej sprzedaży, ale tylko w drodze licytacji publicznej na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji z ruchomości (art. 20 ust. 1–3).

Ustawa wprowadza minimalną wartość rzeczy znalezionej, od której uzależnione byłyby obowiązki znalazcy i organu przechowującego. Ustalenie przez ustawodawcę takiej wartości granicznej zawsze może się spotkać z zarzutem arbitralności, niemniej jednak lepiej, gdy uczyni to ustawodawca niż organy stosujące prawo. Z tych względów w art. 6 ust. 1 proponuje się, że przekroczenie kwoty 50 złotych, jako minimalnej kwoty znalezionych pieniędzy, wartości znalezionych papierów wartościowych, kosztowności lub rzeczy mających wartość historyczną, naukową lub artystyczną, wywołuje obowiązek znalazcy oddania takiej rzeczy staroście. Od tego samego kryterium zależy obowiązek starosty dokonania przez niego publicznego ogłoszenia o znalezieniu rzeczy, przy czym obowiązek ten powstaje niezależnie od tego, czy rzecz została mu oddana na przechowanie (art. 18). Ustalając tę kwotę, można odwołać się przykładowo do ustawodawcy niemieckiego, który w tym zakresie ustalił kwotę 10 euro. Wyjątkiem jest tutaj regulacja art. 6 ust. 2 projektu dotycząca rzeczy mającej wartość historyczną, naukową lub artystyczną, znalezionej w takich okolicznościach, że poszukiwanie właściciela byłoby oczywiście bezcelowe. W takim przypadku, bez względu na wartość rzeczy – o ile ma ona wartość historyczną, naukową lub artystyczną, na znalazcy ciąży każdorazowy obowiązek oddania jej właściwemu staroście.

W przypadku gdy znalazca przechowuje rzecz znaną u siebie, stosuje się odpowiednio przepisy o nieodpłatnym przechowaniu (art. 10, zob. art. 835 i nast. k.c.).

Znalazca nie zawsze ma jednak możliwość nie tylko przechowania rzeczy, ale także jej oddania właściwemu podmiotowi (uprawnionemu do odbioru, organowi administracji publicznej, zarządcy). Może to być bowiem niemożliwe (np. z uwagi na fizyczne właściwości rzeczy) albo połączone z niebezpieczeństwem, trudnościami lub nadmiernymi kosztami. Trudno wówczas wymagać od znalazcy dopełnienia tego rodzaju obowiązków. W związku z tym projekt przewiduje, iż w takich sytuacjach znalazca może ograniczyć się do wskazania uprawnionemu do odbioru rzeczy, właściwemu organowi lub zarządcy miejsca, w którym rzecz się znajduje (art. 9).

Jest oczywiste, że poniesione przez znalazcę, zarządcę lub właściwy organ administracji publicznej koszty przechowywania lub sprzedaży rzeczy oraz utrzymania jej w należyтым stanie, a także koszty poszukiwań osoby uprawnionej do odbioru rzeczy, do wysokości wartości rzeczy w dniu odbioru, powinny obciążać osobę uprawnioną do odbioru (art. 10). Działania te są bowiem podejmowane w jej interesie i mają na celu umożliwienie dalszej eksploatacji rzeczy przez dotychczasowych uprawnionych (w szczególności zaś w interesie właściciela). Art. 10 odsyła w tym przypadku do odpowiedniego stosowania art. 461 § 1 k.c. o prawie zatrzymania, uzależniając tym samym zwrot rzeczy osobie uprawnionej do odbioru od uiszczenia przez nią wskazanych kosztów (a także innych roszczeń przewidzianych w art. 461 § 1). Zgodnie z tym ostatnim przepisem osoba zobowiązana do wydania cudzej rzeczy może ją zatrzymać, aż do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługujących jej roszczeń o zwrot nakładów na rzecz oraz roszczeń o naprawienie szkody przez rzecz wyrządzoną.

Znalazcy przysługuje roszczenie o znaleźne, przy czym jego powstanie jest uzależnione od dopełnienia przez znalazcę nałożonych na niego przez ustawę obowiązków.

Wysokość znaleźnego wynosi jedną dziesiątą wartości rzeczy (art. 11). Znalazca powinien zgłosić to roszczenie najpóźniej w chwili wydania rzeczy osobie uprawnionej do odbioru (art. 11 ust. 1). Inaczej jednak należało uregulować sytuację, gdy rzecz została oddana na przechowanie właściwemu organowi, osobie zajmującej pomieszczenie, w którym rzecz znaleziono, bądź zarządcy budynku (pomieszczenia otwartego dla publiczności) lub środka transportu publicznego. W takiej sytuacji znalazca powinien zastrzec wobec przechowującego, że będzie żądał znaleźnego, a przechowujący obowiązany jest o tym zastrzeżeniu poinformować osobę uprawnioną do odbioru rzeczy oraz zawiadomić znalazcę, który zastrzegł żądanie znaleźnego,

o wydaniu rzeczy osobie uprawnionej do odbioru rzeczy oraz o jej adresie (art. 11 ust. 2). Umożliwia to dochodzenie roszczenia o znaleźne bezpośrednio od uprawnionego do odbioru.

Zgodnie z art. 187 § 1 k.c. w projektowanym brzmieniu, w sytuacji, gdy rzecz znaleziona nie została odebrana przez uprawnionego do jej odbioru w ciągu roku od doręczenia tej osobie wezwania do odbioru bądź – w braku możliwości wezwania – w ciągu dwóch lat od znalezienia, rzecz staje się własnością znalazcy. Skutek ten następuje jednak wyłącznie wówczas, gdy znalazca uczynił zadość spoczywającym na nim obowiązkom związanym ze znalezieniem. Ponadto, jeżeli rzecz została oddana właściwemu staroście, znalazca staje się jej właścicielem, jeżeli odebrał rzecz w dodatkowym terminie wyznaczonym przez starostę lub inny organ właściwy do przechowania rzeczy. Odbiór jest tą chwilą, w której następuje nabycie własności. Może on nastąpić jedynie za zwrotem kosztów (o których mowa w art. 10). Jeżeli znalazca rzeczy nie odbierze, a ponadto, gdy rzecz znaleziona jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym, po upływie odpowiednich terminów, staje się ona własnością Skarbu Państwa (art. 187 § 2 i 3). Zgodnie z art. 22, jeżeli rzecz nie została w terminie odebrana przez osobę uprawnioną, a w razie niemożności wezwania – w ciągu dwóch lat od znalezienia, starosta zawiadomi o tym znalazcę oraz wezwie go do odbioru rzeczy w dodatkowym terminie, nie krótszym jednak niż dwa tygodnie, z pouczeniem, że w razie nieodebrania rzeczy w terminie jej właścicielem stanie się Skarb Państwa. Przepisu tego nie stosuje się do zabytków oraz materiałów archiwalnych. Rozwiązanie uzależniające nabycie przez znalazcę własności rzeczy oddanej na przechowanie od jej odebrania przez znalazcę umożliwia znalazcy uwolnienie się od ewentualnego „automatyzmu” takiego skutku poprzez oddanie. Trudno bowiem zakładać, iż znalazca zawsze byłby zainteresowany nabyciem własności w wypadku nieustalenia osoby uprawnionej do odbioru i nieodebrania przez nią rzeczy znalezionej.

W przeciwieństwie do dotychczasowej regulacji art. 187 k.c., Skarb Państwa nie w każdym wypadku nieodebrania przez osobę uprawnioną pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności oraz rzeczy mających wartość historyczną, naukową lub artystyczną nabywałby własność tych rzeczy, a mianowicie tylko wtedy, gdy rzecz ta byłaby zabytkiem albo materiałem archiwalnym. Obecne generalne i arbitralne pozbawienie przez art. 187 k.c. stosownych praw znalazcy pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności oraz rzeczy mających wartość naukową lub artystyczną

nie może być uzasadniane ważnym interesem kultury narodowej, gdyż to uzasadnienie może dotyczyć tylko rzeczy kwalifikowanych jako zabytki lub materiał archiwalny.

Do projektu wprowadzono regulację umożliwiającą nabycie przez znalazcę własności innych niż zabytki lub materiały archiwalne rzeczy o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej w razie nieodebrania tych rzeczy przez osobę uprawnioną (art. 187 § 1 i 3 k.c.). *Lege non distinguente* dotyczyć to będzie także skarbu (art. 189). Skarb Państwa będzie nabywał w tej sytuacji tylko własność zabytku i materiałów archiwalnych.

Nabycie własności przez Skarb Państwa następowałoby *ex lege*. Jednakże, mając na uwadze, że postępowanie z rzeczami znalezionymi jest swoistym postępowaniem administracyjnym oraz mając na względzie potrzebę udokumentowania podstaw prawnych do podjęcia czynności związanych z dalszymi losami rzeczy znalezionej, wspomniane nabycie własności musiałby stwierdzić starosta. Odbywać się to będzie w ten sposób, że starosta wydawać będzie stosowny dokument informujący o przejściu własności rzeczy znalezionej na Skarb Państwa w związku z nieodebraniem jej przez osobę uprawnioną, w tym znalazcę. Nabycie własności rzeczy znalezionej przez znalazcę bądź Skarb Państwa skutkuje wygaśnięciem istniejących dotychczas obciążeń (ograniczonych praw rzeczowych) (art. 187 § 3 k.c.). Przesądzenie *expressis verbis* tego skutku uznano za celowe wobec braku ogólnej zasady, zgodnie z którą obciążenia wygasają zawsze w przypadku pierwotnego nabycia własności (z czym mamy m.in. do czynienia w przypadku nabycia wskutek znalezienia).

W przypadku gdy rzeczy znalezione przeszły na własność Skarbu Państwa (art. 187 § 2 k.c., art. 189 k.c.), o tym, który organ administracji publicznej i w jaki sposób może nimi zadysponować, rozstrzyga rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lutego 2011 r. w sprawie rozciągnięcia stosowania przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. Nr 46, poz. 237). Powołany akt prawny stanowi podstawową regulację administracyjnego postępowania likwidacyjnego. Według § 3 tego rozporządzenia, likwidacji rozumianej jako czynności związane ze sprzedażą, nieodpłatnym przekazaniem lub zniszczeniem ruchomości (§ 2) podlegają między innymi ruchomości, które stały się własnością Skarbu Państwa na podstawie przepisów o rzeczach znalezionych oraz o likwidacji niepodjętych depozytów i nieodebranych rzeczy. Zasadniczym sposobem likwidacji ruchomego mienia Skarbu Państwa jest sprzedaż według przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Rozporządzenie jako regulacja ogólna nie będzie miało natomiast zastosowania do zabytków oraz materiałów archiwalnych, które stały się własnością Skarbu Państwa (art. 187 § 2 k.c, art. 189 k.c). W rozdziale V projektowanej ustawy o rzeczach znalezionych przewidziany został bowiem szczególny tryb wyzbywania się przez Skarb Państwa własności rzeczy tego rodzaju. Rozporządzenia w tym zakresie należą do kompetencji starosty współdziałającego z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz dyrektorem archiwum państwowego i mogą być dokonywane wyłącznie na rzecz określonych w ustawie podmiotów.

Szczególne nowe unormowanie dotyczy skarbów, które nie stanowią zabytków archeologicznych w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków (postępowanie i skutki prawne w razie odkrycia tych ostatnich są wyczerpująco uregulowane w tych przepisach). Skarbem jest rzecz o wartości materialnej znaleziona w okolicznościach uzasadniających przekonanie, że poszukiwanie właściciela byłoby oczywiście bezcelowe. Zgodnie z projektowanym rozwiązaniem skarb taki staje się przedmiotem współwłasności w częściach równych znalazcy i właściciela nieruchomości, na której rzecz została znaleziona. Jeżeli jednak skarb jest zabytkiem lub materiałem archiwalnym, własność nabywa Skarb Państwa, a znalazca jest obowiązany niezwłocznie wydać go staroście (art. 189 k.c.).

Jeżeli rzecz jest zabytkiem i staje się własnością Skarbu Państwa zgodnie z art. 187 § 3 lub art. 189 k.c, znalazcy należy się nagroda należna znalazcy zabytku archeologicznego (art. 12 ust. 1). Jeżeli rzecz jest materiałem archiwalnym i staje się własnością Skarbu Państwa zgodnie z art. 187 § 3 lub art. 189 k.c, znalazcy należy się nagroda przyznawana przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych (art. 12 ust. 2).

Projektowany art. 24a ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przewiduje utworzenie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, prowadzonego przez ministra właściwego do spraw kultury. Ustęp 2 przepisu określa materialnoprawne przesłanki wpisu. Do rejestru wpisywane będą cztery kategorie przedmiotów: 1) zabytki ruchome ujęte uprzednio w rejestrze zabytków, 2) muzealia, o których mowa w art. 21 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach, 3) materiały biblioteczne, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, znajdujące się w narodowym zasobie bibliotecznym, 4) materiały

archiwalne, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, wchodzące do narodowego zasobu archiwalnego. Kategorie przedmiotów wymienione w przepisie to obiekty szczególnie ważne i cenne dla dziedzictwa kulturowego. Ich szczególny status nie budzi żadnych wątpliwości, ponieważ został potwierdzony wpisem do repertoriów publicznych: rejestru zabytków, inwentarza muzealnego, katalogu bibliotecznego bądź rejestru archiwalnego. W założeniu korzystny reżim prawny wprowadzony projektowaną ustawą powinien dotyczyć bezwzględnie dóbr kultury znajdujących się w domenie publicznej, tj. muzealiów stanowiących mienie państwowe lub komunalne, narodowego zasobu archiwalnego i narodowego zasobu bibliotecznego. W odniesieniu do własności prywatnej, na szczególne preferencje ze strony ustawodawcy zasługują przedmioty poddane upublicznieniu poprzez wpisanie ich do inwentarza muzeum prywatnego lub do rejestru zabytków. One także mogą zostać ujęte w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury. Specjalne traktowanie obiektów prywatnych wpisanych do rejestru zabytków wynika również z potrzeby zrekompensowania ich właścicielom ciężarów administracyjnych nałożonych ustawą o zabytkach.

Jednocześnie w dalszym ciągu będzie funkcjonował krajowy wykaz zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Wykaz ten będzie obejmował wszystkie zabytki skradzione lub nielegalnie wywiezione za granicę, a nie tylko przedmioty wpisane do rejestru zabytków lub do inwentarza muzeum albo wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego lub narodowego zasobu archiwalnego. Umieszczenie dobra kultury w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury ma uniemożliwić utratę przez właściciela własności tego dobra kultury w następstwie zniszczenia się przesłanek nabycia od osoby nieuprawnionej oraz w drodze zasiedzenia. Takich skutków nie będzie miał wpis do krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. Jednocześnie krajowy rejestr utraconych dóbr kultury będzie pod względem liczby obiektów znacznie mniejszy. Będzie to miało korzystny wpływ na jego przeszukiwanie. Obecnie w krajowym wykazie zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem znajduje się ok. 10 000 zabytków.

Przesłanką dokonania wpisu jest utrata przez właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, której dotyczy wpis, w następstwie jednego z czynów zabronionych określonych w przepisie, a stypizowanych w Kodeksie karnym (art. 24a ust. 2 in fine). Ustawa

posługuje się pojęciem czynu zabronionego, a nie przestępstwa, ponieważ w założeniu wystarczającą przesłanką dokonania wpisu powinno być wyczerpanie przez czyn ustawowych znamion czynu zabronionego. Pozostałe elementy przestępności danego zachowania, takie jak zawinienie i stopień społecznej szkodliwości pozostają irrelewantne z punktu widzenia postępowania o wpis do rejestru. Nie stanowi przeszkody dokonania wpisu brak możliwości przypisania sprawcy winy ze względu na nieosiągnięcie przez niego wieku warunkującego odpowiedzialność karną (nieletniość), wyłączenie winy ze względu na niepoczytalność czy działanie sprawcy w błędnym przekonaniu, co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego. Brak winy – jako elementu niezbędnego do skazania w postępowaniu karnym – nie wyłącza bowiem naruszenia prawa cywilnego. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest treść art. 24b ust. 3, który stanowi, że dokonanie wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury nie jest uzależnione od ustalenia czynu, o którym mowa w art. 24a ust. 2, prawomocnym wyrokiem skazującym. Wpis do rejestru jest niejako środkiem zabezpieczającym o charakterze konserwacyjnym, którego celem jest utrzymanie istniejącego stanu prawnego – uprawnień do rzeczy przysługujących poszkodowanemu właścicielowi.

Wpis do rejestru nie pozbawia nikogo jego praw podmiotowych ani tym bardziej gwarancji procesowych dotyczących podejrzanego i oskarżonego w postępowaniu karnym, dlatego też nie wymaga powagi rzeczy osądzonej wyroku karnego (*auctoritatis rei iudicatae*). Oczywistość popełnienia przestępstwa formalnie potwierdzona prawomocnym wyrokiem skazującym jest niewątpliwie zbyteczna w postępowaniu rejestrowym. Cel prowadzenia rejestru zostanie osiągnięty, pod warunkiem że ochrona prawna związana z wpisem do niego zostanie udzielona natychmiast po zdarzeniu, w wyniku którego rzecz została utracona.

Wszystkie czyny zabronione wymienione w art. 24a ust. 2 stypizowane zostały w rozdziale XXXV Kodeksu karnego, Przestępstwa przeciwko mieniu. Wspólną cechą czynów wyszczególnionych w art. 24a ust. 2 nowelizowanej ustawy jest to, że znamionująca je czynność wykonawcza polega na zagarnięciu rzeczy. Wpisem do rejestru objęte zostaną dobra kultury przejęte w wyniku kradzieży zwykłej (również popełnionej na szkodę osoby najbliższej i stanowiącej wypadek mniejszej wagi), kradzieży z włamaniem (w tym popełnionej na szkodę osoby najbliższej), rozboju (w tym rozboju z użyciem niebezpiecznego przedmiotu), kradzieży rozbójniczej,

wymuszenia rozbójniczego (także w wypadkach mniejszej wagi) oraz przywłaszczenia i przywłaszczenia rzeczy powierzonej (także wtedy, gdy stanowią wypadek mniejszej wagi lub zostały popełnione na szkodę osoby najbliższej).

Art. 24a ust. 3 przesądza, że postępowanie w sprawie o wpis do rejestru może zostać wszczęte jedynie na wniosek. Określa przy tym podmioty, którym przysługuje legitymacja wnioskodawcy. Poza właścicielem rzeczy oraz dyrektorem jednostki organizacyjnej, w zbiorach której rzecz się znajdowała, mających z racji pokrzywdzenia oczywisty interes we wszczęciu postępowania, wniosek o dokonanie wpisu do rejestru mogą skutecznie złożyć organy ścigania (Policja i prokurator) oraz wojewódzki konserwator zabytków. Wskazanie szerokiego kręgu wnioskodawców ma na celu zrealizowanie postulatu szybkości postępowania. Wniosek powinien pochodzić od podmiotu, który jako pierwszy powziął wiadomość o przestępstwie. Ze względu na wykonywane zadania, organy ścigania częstokroć ujawniają czyn zabroniony zanim informacja o nim dojdzie do pokrzywdzonego właściciela. Jednakże w większości przypadków inicjatywa w objęciu utraconej rzeczy wpisem do rejestru należeć będzie do jej właściciela.

Art. 24a ust. 4 nowelizowanej ustawy stanowi, że wniosek o wpis składa się na urzędowym formularzu. Wprowadzenie tego wymogu ma na celu osiągnięcie założonej szybkości postępowania. Ujawniony w rejestrze przedmiot musi być przede wszystkim identyfikowalny dla uczestników obrotu gospodarczego. Spełnienie tego założenia uzależnione jest od zupełności opisu przedmiotu zawartego we wniosku. Sformalizowana postać wniosku, zaopatrzonego w szczegółowe instrukcje i pouczenia, stanowi gwarancję, że organ ewidencyjny uzyska niezbędne informacje o przedmiocie postępowania bez potrzeby kilkukrotnego zwracania się do wnioskodawcy o uzupełnienie danych. Formularze zostaną udostępnione zainteresowanym w sposób najbardziej dla nich dogodny.

Art. 24a ust. 5 nowelizowanej ustawy maksymalnie ograniczył liczbę stron postępowania o wpis do rejestru. Przedmiotowy przepis jest niewątpliwie *lex specialis* w stosunku do przepisu art. 28 k.p.a., stanowiącego, że: „stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek” – co oznacza, że cytowany przepis Kodeksu postępowania administracyjnego nie będzie miał zastosowania

w postępowaniu w sprawach uregulowanych w projektowanej ustawie. Przyjęte rozwiązanie usprawnia postępowanie, zwalniając organ ewidencyjny z obowiązku ustalenia kręgu podmiotów mających interes prawny w sprawie o wpis do rejestru.

Art. 24a ust. 6 wskazuje obligatoryjne załączniki do wniosku. W punkcie 1 wymienia dokumenty uprawdopodobniające popełnienie czynu zabronionego, w następstwie którego właściciel utracił dobro kultury. Kopia zawiadomienia o przestępstwie, odpis protokołu ustnego zawiadomienia o przestępstwie oraz postanowienie stanowią w postępowaniu o wpis surogat dowodu popełnienia przestępstwa (*semiplena probatio*). Wymienione w przepisie dokumenty nie dają pewności, a jedynie prawdopodobieństwo, że zdarzenie przestępne miało miejsce. Przyjęte rozwiązanie, choć nawiązuje do legalnej teorii dowodowej, jest korzystne z punktu widzenia strony postępowania. Załączenie jednego z wymienionych dokumentów jest jednocześnie wymogiem formalnym wniosku, z którego zwolnieni są wojewódzki konserwator zabytków, Policja i prokurator.

Punkt 2 przepisu wymaga załączenia fotografii utraconego obiektu. Ustawa kładzie nacisk na możliwość jednoznacznego zidentyfikowania obiektu. Utrwalony wizerunek przedmiotu ma w tym zakresie szczególny walor.

Art. 24b ust. 1 przesądza, że podstawą wpisu jest nieostateczna decyzja administracyjna wydawana przez ministra właściwego do spraw kultury. Po wpłynięciu wniosku o wpis do rejestru, organ rejestrowy bada w pierwszej kolejności warunki formalne wniosku, a w szczególności: dochowanie nakazanej formy, legitymację podmiotu wnioskującego, dołączenie do wniosku wymaganych załączników oraz uiszczenie opłaty skarbowej. Następnie organ bada sprawę od strony merytorycznej. Ustala, czy przedmiot postępowania należy do jednej z kategorii wskazanych w art. 24a ust. 2 nowelizowanej ustawy i czy jest dostatecznie identyfikowalny. Sam wpis do rejestru, zgodnie z treścią art. 24b ust. 2 nowelizowanej ustawy, jest czynnością techniczną, stanowiącą wykonanie nieostatecznej decyzji, polegającą na wprowadzeniu danych umożliwiających identyfikację dobra kultury do rejestru, tak aby stały się powszechnie dostępne. Z wpisem do rejestru łączą się skutki prawne określone w art. 24e ust. 1 i 2 nowelizowanej ustawy.

Ponieważ rejestr publiczny nie może wprowadzać w błąd odbiorców ujawnionych w nim treści, jedyną podstawą odmowy dokonania wpisu jest brak możliwości

jednoznacznego zidentyfikowania rzeczy objętej wnioskiem (art. 24b ust. 4). Sytuacja tego rodzaju może mieć miejsce zarówno wtedy, gdy przedmiot postępowania nie jest dostatecznie indywidualizowany jako wytwór rąk ludzkich, jak i wtedy, gdy opis jego właściwości i dostępna dokumentacja nie pozwalają na rozróżnienie go od innych podobnych przedmiotów. Przesłanką odmowy wpisu może być zatem zarówno seryjność („szablonowość”) przedmiotu, jak i niedostatki informacji o nim.

Art. 24c ust. 1 in princ. nowelizowanej ustawy przesądza o elektronicznej formie rejestru. In fine przepis statuuje zasadę jawności formalnej rejestru. Każdy ma zapewniony swobodny dostęp do rejestru w celu zapoznania się z jego treścią. Przeglądanie rejestru polega na samodzielnym wywołaniu na ekran monitora żądanych treści. Wgląd do rejestru możliwy będzie z każdego stanowiska komputerowego mającego połączenie z siecią informatyczną.

Ustęp 2 przepisu stanowi, że na wniosek każdego, kto tego zażąda wydawane są odpisy z rejestru. Odpis jest powtórzeniem treści rejestru w zakresie pojedynczego wpisu. Uzyskanie odpisu nie jest uzależnione od wykazania jakiegokolwiek interesu, w szczególności prawnego. Powszechnie udostępniane nie będą natomiast dokumenty stanowiące podstawę wpisu. Dokumenty te będą ujawniane wyłącznie organom władzy publicznej oraz właścicielowi i jednostce organizacyjnej, w zbiorach której rzecz się znajdowała.

Art. 24d ust. 1 wprowadza domniemanie znajomości danych zawartych w rejestrze, stanowiąc, że od dnia dokonania wpisu w rejestrze nikt nie może zasłaniać się nieznajomością ujawnionych w nim danych. Wobec pełnej jawności rejestru ujemne następstwa nieznajomości treści wpisów obciążają tego, kto z niego nie zrobił użytku.

Art. 24d ust. 2 powołuje domniemanie prawdziwości danych rejestrowych. Przepis ten znajdzie zastosowanie, gdy treść samego wpisu np. na skutek wadliwej działalności organu rejestrowego jest niezgodna z żądaniem wniosku. Wobec osób działających w dobrej wierze, a więc takich, które nie wiedziały o zaistniałej rozbieżności, rozstrzygająca jest treść rejestru.

Art. 24e nowelizowanej ustawy wskazuje skutki prawne, które w odniesieniu do określonego przedmiotu wywołuje wpis do rejestru. Przepis wyłącza możliwość utraty przez właściciela własności rzeczy ruchomej ujawnionej w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury w następstwie ziszczenia się przesłanek nabycia od osoby

nieuprawnionej oraz w drodze zasiedzenia (art. 24e ust. 1). W następstwie objęcia wpisem do rejestru rzecz nie zostaje całkowicie wyłączona z obrotu prawnego (*res extra commercium*). Czasowo – między wpisem a skreśleniem z rejestru – nie podlega przepisom art. 169 § 1 i 2 i art. 174 k.c. W większości przypadków ocena skuteczności nabycia rzeczy ruchomej utraconej w wyniku przestępstwa dokonywana jest na podstawie § 2 art. 169 k.c. Jednakże nabycie własności przedmiotu, który został powierzony osobie trzeciej i następnie przywłaszczony przez nią, objęte jest hipoteką § 1 art. 169 k.c. Osiągnięcie przez ustawę zamierzonego celu wymaga zatem wyłączenia obu jednostek redakcyjnych art. 169 k.c. Ze względu na powołanie do życia krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, mimo częściowego wyłączenia stosowania art. 169 § 1 i 2 k.c. bezpieczeństwo obrotu prawnego zostaje zachowane, przy jednoczesnym zwiększeniu ochrony własności.

Art. 24e ust. 2 stanowi, że roszczenie właściciela przewidziane w art. 222 § 1 k.c. nie ulega przedawnieniu, jeżeli dotyczy rzeczy ruchomej wpisanej do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury. Ustanowione w art. 222 § 1 k.c. tzw. roszczenie windykacyjne chroni własność w razie bezprawnego pozbawienia właściciela posiadania rzeczy. Zgodnie z treścią art. 117 § 1 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Skutkiem przedawnienia jest możliwość uchylenia się od zaspokojenia roszczenia po upływie terminu przedawnienia, chyba że ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Na skutek upływu terminu przedawnienia właściciel rzeczy nie może skutecznie domagać się udzielenia mu przez sąd ochrony prawnej. Omawiany przepis nowelizowanej ustawy wyłącza wyraźnie działanie przedawnienia w stosunku do roszczeń chroniących własność rzeczy, wpisanych do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury.

Zgodnie z art. 24f ust. 1 nowelizowanej ustawy wykreślenia z rejestru dokonuje się na wniosek lub z urzędu na podstawie decyzji ministra kultury i dziedzictwa narodowego. Ustęp 2 wskazuje przesłanki wykreślenia przedmiotu z rejestru. Krąg podmiotów mogących wnioskować o wykreślenie jest taki sam jak w przypadku wniosku o wpis. Żądanie właściciela nie jest uwarunkowane żadnymi przesłankami, ponieważ wpis służy ochronie jego praw. Wnioskodawcy publiczni mogą domagać się wykreślenia przedmiotu po pierwsze, gdy przedmiot odnalazł się i trafił z powrotem w ręce dotychczasowego właściciela. Powyższa przesłanka ze względu na istotę wpisu jest

oczywista. Po drugie, żądanie wykreślenia rzeczy z rejestru powinno nastąpić w przypadku wydania prawomocnego postanowienia o odmowie wszczęcia bądź umorzeniu śledztwa albo dochodzenia albo w przypadku wydania wyroku uniewinniającego, stwierdzającego, że: a) czynu nie popełniono, b) czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. Przepis nawiązuje do treści art. 17 § 1 pkt 1 in princ. i pkt 2 in princ. Kodeksu postępowania karnego. Przesłanka ujęta w wyrażeniu „czynu nie popełniono” zachodzi zarówno wtedy, gdy zdarzenie będące przedmiotem postępowania karnego w ogóle nie zaistniało, jak i wtedy, gdy wprowadzie nastąpiło, lecz nie jest czynem w rozumieniu karnomaterialnej definicji czynu, czyli nie jest uzewnętrznionym aktem woli. Z kolei wyrażenie „czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego” oznacza, że wprowadzie działanie człowieka miało miejsce, lecz nie wyczerpuje ono wszystkich znamion stypizowanego czynu zabronionego. Chociażby wtedy, gdy podejrzany o kradzież zabiera cudzą rzecz ruchomą, ale nie w celu przywłaszczenia, lecz np. jednorazowego użycia. Procesowe stwierdzenie, że czynu nie popełniono lub czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego oznacza w kontekście postępowania rejestrowego, że wstępnie założona materialnoprawna przesłanka wpisu – utrata rzeczy w wyniku przestępstwa, nie potwierdziła się w postępowaniu karnym i wpis do rejestru podlega wykreśleniu.

Art. 24f ust. 3 nowelizowanej ustawy reguluje skutki prawne wykreślenia rzeczy z rejestru ze względu na okoliczności wymienione w ust. 2. W przypadku określonym w art. 24f ust. 2 pkt 2 i 3 skutki prawne dokonania wpisu w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury zostają zniesione z mocą wsteczną. Ponieważ wpis do rejestru okazał się niezasadny, utrzymanie skutków prawnych, które wywołał, byłoby niewłaściwe. Zniesienie z mocą wsteczną skutków prawnych wpisu oznacza, że pozostał on bez wpływu na los prawny rzeczy. Wpis traktowany jest jako niebyły. Przepis ma w szczególności na względzie ochronę posiadania prowadzącą do zasiedzenia (in statu usucapiendi). Anulowanie następstw wpisu oznacza, że posiadacz w dobrej wierze nabędzie własność przedmiotu z upływem trzyletniego biegu zasiedzenia, pomimo że w tej dacie przedmiot ujawniony był w rejestrze. W przeciwnym razie czas, w którym rzecz figurowała w rejestrze, nie podlegałby zaliczeniu do okresu biegu zasiedzenia.

Art. 24g zawiera upoważnienie do wydania przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego rozporządzenia, określającego szczegółowy sposób

prowadzenia rejestru utraconych dóbr kultury, w tym zakres danych objętych wpisem do rejestru, zasady wydawania odpisów z rejestru oraz wzór formularza wniosku o wpis do rejestru.

Zgodnie z art. 32, przepisy rozdziału 2a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami będzie stosować się do rzeczy ruchomych utraconych w wyniku czynu zabronionego po dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 33 projektowanej ustawy określa termin jej wejścia w życie. Omawiany przepis rezygnuje z podstawowego czternastodniowego terminu wejścia w życie ustawy, określonego w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172, z późn. zm.). Zastosowanie trzymiesięcznego terminu wynika przede wszystkim z konieczności urządzenia krajowego rejestru utraconych dóbr kultury.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Ustawa nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia ustawy

Projektowana regulacja ma na celu wprowadzenie do prawa cywilnego rozwiązań w zakresie postępowania z rzeczą znalezioną, a także – w zakresie skutków znalezienia cudzej rzeczy i jej nieodebrania przez osobę uprawnioną – dostosowanie przepisów o rzeczach znalezionych do aktualnych warunków społeczno-gospodarczych. Nowelizacja ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ma zaś na celu stworzenie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury i wyłączenie ujawnionych w nim przedmiotów spod działania przepisów o zasiedzeniu (art. 174 k.c.) i nabyciu od nieuprawnionego (art. 169 § 1 i 2 k.c.).

2. Podmioty, na które oddziałuje projekt ustawy

Regulacje zawarte w projekcie dotyczą każdego, kto zgubi rzecz oraz znajdzie rzecz zgubioną, a także podmiotów zobowiązanych w myśl ustawy do przechowywania rzeczy znalezionej i poszukiwania osób uprawnionych do jej odebrania (starostów, zarządców budynków publicznych, innych budynków lub pomieszczeń otwartych dla publiczności, a także środków transportu publicznego). Projekt ustawy w części dotyczącej nowelizacji ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oddziałuje na osoby fizyczne, prawne, jednostki organizacyjne prowadzące działalność gospodarczą w zakresie obrotu handlowego zabytkami i dziełami sztuki, muzea, biblioteki, których zbiory tworzą narodowy zasób biblioteczny, archiwa, konsumentów, w szczególności kolekcjonerów zabytków i dzieł sztuki.

3. Wyniki prowadzonych konsultacji

W ramach konsultacji projekt założeń projektu ustawy został przekazany do zaopiniowania Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, Krajowej Radzie Sądownictwa, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Prezesowi Business Centre Club, Konfederacji Pracodawców Polskich, PPL LOT S.A., Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej, Polskim Kolejom Państwowym S.A., „PKP Intercity” S.A., „Przewozy Regionalne” spółka z o.o.,

Centralnemu Stowarzyszeniu Przewoźników i Spedycji w Warszawie, Związku Armatorów Polskich, Krajowej Izbie Gospodarczej, Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej, Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych, Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich, Polskiemu Komitetowi Narodowemu Międzynarodowej Rady Muzeów (ICOM), Towarzystwu Bibliofilów Polskich oraz wojewódzkim konserwatorom zabytków.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego nie zgłosił uwag do projektu założeń. Również PKP S.A. oraz Związek Armatorów Polskich nie zgłosili zastrzeżeń do projektu.

Projektowaną regulację pozytywnie oceniono w opinii Krajowej Rady Radców Prawnych. Wskazano w niej, iż zamierzenie to stanowi wypełnienie istniejącej luki prawnej. W przedmiotowej opinii podniesiono jednak potrzebę doprecyzowania rozwiązań dotyczących rzeczy znalezionych, których posiadanie wymaga szczególnego zezwolenia władz państwowych (broń, amunicja, materiały wybuchowe). Uwagi tej nie uwzględniono, gdyż projektowane rozwiązania nie wyłączają stosowania przepisów innych ustaw regulujących posiadanie i obrót ww. rzeczami. W opinii tej zwrócono też uwagę na konieczność doprecyzowania, czy na znalazcy ciąży obowiązek zgłoszenia właściwemu staroście faktu znalezienia rzeczy, której wartość przekracza 50 zł, jeśli nie są to pieniądze, papiery wartościowe lub kosztowności albo rzecz mająca wartość naukową, historyczną lub artystyczną. Propozycja uzupełnienia projektu założeń nie została uwzględniona. Wskazać trzeba bowiem, że zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami, znalazca, jeżeli nie wie, kto jest uprawnionym do odbioru rzeczy lub nie może ustalić miejsca pobytu tej osoby, ma obowiązek zawiadomić właściwego starostę o znalezieniu rzeczy bez względu na jej wartość. Jeżeli zaś wartość znalezionych pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności lub rzeczy mającej wartość historyczną, naukową lub artystyczną przekracza 50 zł, znalazca ma obowiązek przekazania tych rzeczy niezwłocznie właściwemu staroście.

W zakresie dotyczącym postępowania z rzeczami stanowiącymi zabytki i materiały archiwalne zgłosił uwagi Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków oraz Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków. Uwagi Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych zostały w większości uwzględnione. Nie uwzględniono postulatu Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, żeby w projekcie założeń wskazać środek odwoławczy od decyzji odmawiającej dokonania wpisu do krajowego rejestru

utraconych dóbr kultury. Uwaga ta nie została uwzględniona, ponieważ zaskarżalność decyzji wynika z zasad kodeksowych (k.p.a.); w tym wypadku stronie będzie służył środek odwoławczy w postaci wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy (art. 127 § 3 k.p.a.). Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków zaproponował również, aby zdefiniować pojęcie „dobro kultury” oraz „skarb” – uwaga nie została uwzględniona, ponieważ termin „dobro kultury” jest tylko elementem nazwy rejestru. Rzeczy ruchome, które mogą być przedmiotem wpisu, zostały natomiast wymienione taksatywnie. Odnosząc się do propozycji zdefiniowania pojęcia „skarbu”, wskazać należy, że pojęcie to należy do tzw. pojęć niedookreślonych. Nie da się go ściśle zdefiniować, co najwyżej można wskazać pewne okoliczności, które powinny być brane pod uwagę przy uznaniu danej rzeczy za skarb. Okoliczności te zaś zostały opisane w projekcie założeń. Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków zaproponował inną nazwę dla krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, wskazując na niewłaściwość posługiwania się określeniem „dobra kultury”. Uwagi tej nie uwzględniono, gdyż termin „dobro kultury” jest tylko elementem nazwy rejestru.

Pozostałe podmioty, w terminie zakreślonym do zgłoszenia uwag, nie przedstawiły swoich stanowisk.

Projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji zgodnie z § 11a ust. 1 uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.).

Po umieszczeniu projektu na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji i Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów ustawy dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) zgłosiła Fundacja Thesaurus.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projektowane przepisy nowelizujące ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wpłyną na poziom wydatków publicznych. W pierwszym roku obowiązywania ustawy należy liczyć się z obciążeniem budżetu, którego dysponentem

jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w wysokości od 100 000 do 400 000 zł, tytułem kosztów zaprojektowania i wykonania systemu informatycznego obsługującego krajowy rejestr utraconych dóbr kultury. Wysokość ostatecznej kwoty obciążenia uzależniona będzie od wyboru jednej z dwóch opcji organizacji procesów rejestracyjnych. Pierwszą z nich jest zakup materialnych komponentów urządzenia rejestrowego (sprzętu komputerowego, serwerów i elementów sieci informatycznej) oraz oprogramowania. Drugą zaś, zlecenie obsługi procesów informatycznych i administrowania zbiorem danych komercyjnemu podmiotowi zewnętrznemu, dysponującemu własnym zapleczem sprzętowym, zapewniającemu wysoki standard bezpieczeństwa (outsourcing). Druga opcja zakłada rezygnację z inwestowania w zakup środków trwałych. Pierwsza z możliwości jest mniej więcej czterokrotnie droższa od drugiej. W 2015 r. roczne obciążenie wspomnianego budżetu ze względu na obsługę krajowego rejestru wyniesie ok. 200 000 zł. Powyższa kwota obejmuje koszty korzystania z usług informatyka oraz nakłady na serwisowanie i modernizację urządzeń rejestrowych bądź, w przypadku wyboru wariantu obsługi zewnętrznej – koszt outsourcingu. Wejście w życie ustawy spowoduje w 2014 r. obciążenie budżetu, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w wysokości 572 720 zł z tytułu wypłat nagród pieniężnych za znaleziska materiałów archiwalnych, przyjmując, iż w ciągu roku będzie się przyznawać 6 nagród, z których dwie będą za znalezisko o szczególnej wartości materialnej. W okresie pierwszych 10 lat obowiązywania ustawy obciążenie budżetu z tytułu wypłat ww. nagród oraz zaprojektowania i wykonania systemu informatycznego obsługującego krajowy rejestr utraconych dóbr kultury, a następnie jego obsługi wyniesie maksymalnie 8 882 756 – 9 182 756 zł. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego nie będzie ubiegał się o dodatkowe środki finansowe z tytułu wejścia w życie projektu ustawy.

ROK	KWOTA (w zł.)	RODZAJ WYDATKU
2014	972 720	Koszt zlecenia obsługi procesów informatycznych i administrowania zbiorem danych podmiotowi zewnętrznemu lub zakup elementów sieci informatycznej (100–400 tys. zł) oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (572 720 zł)

2015	792 765	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury (200 tys. zł) oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększony w stosunku do roku 2013 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)
2016	820 511	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększone w stosunku do roku 2014 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)
2017	849 229	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększone w stosunku do roku 2015 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)
2018	878 952	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększone w stosunku do roku 2016 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)
2019	909 716	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększone w stosunku do roku 2017 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)
2020	940 646	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększone w stosunku do roku 2018 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)
2021	972 628	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększone w stosunku do roku 2019 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)
2022	1 005 698	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększone w stosunku do roku 2020 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)

2023	1 039 891	Koszt obsługi krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz koszt nagród za znaleziska materiałów archiwalnych (powiększone w stosunku do roku 2021 o wskaźnik CPI zwiększony o jeden punkt procentowy)
------	-----------	---

W pozostałej części projektowana regulacja nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa. Nastąpi nieznaczny wzrost wpływów m.st. Warszawy z tytułu opłaty skarbowej, która po wejściu w życie projektowanych przepisów będzie należna od wydawanych na wniosek zainteresowanego podmiotu, przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, decyzji o wpisie do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury oraz decyzji o wykreśleniu wpisu z tego rejestru, a także wydawanych odpisów z tego rejestru. Zadania w zakresie postępowania z rzeczami znalezionymi będą wykonywane w ramach środków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, a nie Skarbu Państwa.

5. Wpływ ustawy na zachowanie dziedzictwa narodowego

Ustawa wpłynie w istotny sposób na zachowanie dziedzictwa kulturowego. Przyjęte rozwiązania ograniczą działalność przestępczą wymierzoną w dobra kultury, ponieważ zmniejszą widoki na osiągnięcie zysku z tego rodzaju procederu.

6. Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie ustawy nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

7. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie ustawy będzie miało nieznaczny dodatni wpływ na konkurencyjność gospodarki w grupie przedsiębiorców trudniących się obrotem dziełami sztuki i przedmiotami zabytkowymi na rynku wtórnym. Proponowane zmiany mogą w ograniczonym stopniu wywołać efekt dodatkowego popytu konsumpcyjnego na przedmioty zabytkowe i dzieła sztuki. Udokumentowane pochodzenie przedmiotów zabytkowych jest czynnikiem warunkującym zwiększenie zainteresowania potencjalnych nabywców tego rodzaju dóbr. W efekcie proponowane rozwiązania mogą

pośrednio przyczynić się do poprawy wyników finansowych małych i średnich przedsiębiorstw oraz ich konkurencyjności. Przyjęte rozwiązania pozostaną bez wpływu na koszty tworzenia i prowadzenia przedsiębiorstw. Projektowana opcja nie zwiększa obciążeń finansowych ani administracyjnych. Jako instrument informacji rynkowej krajowy rejestr ewidencjonuje przedmioty obciążone wadami prawnymi, a tym samym poprawia ochronę konsumentką i prawidłowe funkcjonowanie rynku.

8. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

Warszawa, 20 listopada 2013 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE - 920 - 711 - 13/ma/3
DPUE.920.321.2013 / 7

dot.: RM-10-21-13 z 14.11.2013 r.

Pan Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów

opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej *projektu ustawy o rzeczach znalezionych oraz zmianie niektórych innych ustaw* wyrażona na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.) przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożeniem *projektu ustawy o rzeczach znalezionych oraz zmianie niektórych innych ustaw*, pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

Z up. Ministra Spraw Zagranicznych

SEKRETARZ STANU

Piotr Serafin
Piotr Serafin

Do wiadomości:

Pan Marek Biernacki
Minister Sprawiedliwości

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO¹⁾

z dnia

w sprawie nagród za znalezienie materiałów archiwalnych

Na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia ... o rzeczach znalezionych oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) rodzaje nagród, w tym wysokość nagród pieniężnych,
 - 2) warunki i tryb przyznawania nagród
- za znalezienie materiałów archiwalnych, które zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16 poz. 93, z późn. zm.²⁾) stały się własnością Skarbu Państwa.

§ 2. 1. Znalazcy przysługuje nagroda pieniężna albo dyplom.

2. Jeżeli materiały archiwalne zostały znalezione przez kilku znalazców:

- 1) nagrodę pieniężną dzieli się na części zgodnie z propozycją wskazaną przez znalazców, a w razie braku porozumienia pomiędzy nimi – na części równe;
- 2) dyplom przyznaje się każdemu znalazcy.

¹⁾ Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego kieruje działem administracji rządowej – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz. U. Nr 248, poz. 1482).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 758, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 74, poz. 855 i 857, Nr 88, poz. 983 i Nr 114, poz. 1191, z 2001 r. Nr 11, poz. 91, Nr 71, poz. 733, Nr 130, poz. 1450 i Nr 145, poz. 1638, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 141, poz. 1176, z 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 60, poz. 535, Nr 64, poz. 592 i Nr 124, poz. 1151, z 2004 r. Nr 91, poz. 870, Nr 96, poz. 959, Nr 162, poz. 1692, Nr 172, poz. 1804 i Nr 281, poz. 2783, z 2005 r. Nr 48, poz. 462, Nr 157, poz. 1316 i Nr 172, poz. 1438, z 2006 r. Nr 133, poz. 935 i Nr 164, poz. 1166, z 2007 r. Nr 80, poz. 538, Nr 82, poz. 557 i Nr 181, poz. 1287, z 2008 r. Nr 116, poz. 731, Nr 163, poz. 1012, Nr 220, poz. 1425 i 1431 i Nr 228, poz. 1506, z 2009 r. Nr 42, poz. 341, Nr 79, poz. 662 i Nr 131, poz. 1075, z 2010 r. Nr 40, poz. 222 i Nr 155, poz. 1037 oraz z 2011 r. Nr 80, poz. 432, Nr 85, poz. 458 i Nr 230, poz. 1370.

3. Nagrodę pieniężną przyznaje się pod warunkiem, że wartość materialna znalezionych materiałów archiwalnych, oszacowana z uwzględnieniem ich wartości historycznej, naukowej i artystycznej, przekracza 10% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym przyznano nagrodę, ogłaszanego dla celów emerytalnych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

4. Wartość przyznanej nagrody pieniężnej nie może być większa niż dwudziestopięciokrotne wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 3.

5. W przypadku gdy wartość materialna znalezionych materiałów archiwalnych, oszacowana zgodnie z ust. 3, przekracza trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym przyznano nagrodę, wysokość nagrody pieniężnej może być podwyższona do trzydziestokrotnego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3.

6. Dyplom przyznaje się pod warunkiem, że oszacowana wartość materialna znalezionych materiałów archiwalnych nie przekracza 10% wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3.

§ 3. 1. Nagrody pieniężne i dyplomy za znalezienie materiałów archiwalnych przyznaje Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych.

2. Nagrody pieniężne i dyplomy, o których mowa w ust. 1, Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych przyznaje:

- 1) z własnej inicjatywy;
- 2) na wniosek dyrektora archiwum państwowego;
- 3) na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków złożony za pośrednictwem dyrektora archiwum państwowego, w którego zasobie znajduje się znaleziony materiał archiwalny.

§ 4. Przed złożeniem wniosku, o którym mowa w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2, dyrektor archiwum państwowego dokonuje oceny pod względem historycznym, naukowym i artystycznym oraz oszacowuje wartość materialną znalezionych materiałów archiwalnych przekazanych mu do przechowania.

§ 5. Do wniosku, o którym mowa w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2, dyrektor archiwum państwowego, w którego zasobie znajdują się znalezione materiały archiwalne, dołącza

opinię o zasadności przyznania nagrody i jej rodzaju, sporządzoną na podstawie oceny, o której mowa § 4.

§ 6. Dyrektor archiwum państwowego, w którego zasobie znajduje się znaleziony materiał archiwalny przekazuje Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych wniosek, o którym mowa w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2, w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania na przechowanie znalezionych materiałów archiwalnych.

§ 7. O przyznaniu nagrody pieniężnej albo dyplomu, o których mowa w § 3 ust. 1, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych rozstrzyga w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania wniosku od dyrektora archiwum państwowego.

§ 8. W przypadku, o którym mowa w § 3 ust. 2 pkt 3, oceny materiałów archiwalnych pod względem historycznym, naukowym i artystycznym oraz oszacowania ich wartości materialnej dokonuje Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.

§ 9. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych zawiadamia znalazcę o przyznaniu nagrody pieniężnej albo dyplomu.

§ 10. W terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w § 9, znalazca przekazuje Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych następujące informacje:

- 1) adres na który należy przesłać nagrodę pieniężną albo dyplom lub numer rachunku bankowego, na który należy przekazać nagrodę pieniężną;
- 2) propozycję podziału nagrody pieniężnej pomiędzy znalazców, w przypadku gdy materiały archiwalne zostały znalezione przez znalazców.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO**

UZASADNIENIE

Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania rozporządzenia

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 12 ust. 3 ustawy z dnia ... o rzeczach znalezionych oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „ustawą”. Z przepisu upoważniającego do wydania aktu wykonawczego wynika, że minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego jest obowiązany do określenia w rozporządzeniu rodzajów nagród oraz wysokości nagród pieniężnych przyznawanych przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych znalazcom materiałów archiwalnych, które stały się własnością Skarbu Państwa, a także warunków i trybu ich przyznawania.

Rozwiązania przyjęte w projektowanym rozporządzeniu stanowią poniekąd odzwierciedlenie obecnie obowiązujących regulacji w zakresie przyznawania nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych uregulowanych w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych (Dz. U. Nr 71, poz. 650). Mając na uwadze treść upoważnienia ustawowego, w § 2 projektu rozporządzenia wprowadzono dwa rodzaje nagród przyznawanych znalazcy za znalezienie materiału archiwalnego, tj. nagrodę pieniężną oraz dyplom. Ponadto projektowany przepis rozporządzenia uwzględnia sytuacje, w których będzie zachodziła konieczność przyznania nagrody pieniężnej bądź dyplomu kilku osobom, które znalazły materiały archiwalne. Zakłada się, że w takim przypadku nagroda pieniężna będzie dzielona na części zgodnie z propozycją wskazaną przez te osoby. W przypadku braku stosownego uzgodnienia, nagroda pieniężna przypadnie w równej części każdemu ze znalazców (§ 2 ust. 2 projektu rozporządzenia). Z kolei w projektowanym § 2 ust. 3 wprowadzony został warunek, którego spełnienie nakłada na Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych obowiązek przyznania znalazcy materiału archiwalnego nagrody pieniężnej. Zgodnie z projektowanym powyżej przepisem zakłada się, że nagrodę pieniężną przyznawać się będzie pod warunkiem, że oszacowana wartość materialna znalezionych materiałów archiwalnych przekroczy 10% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym przyznano nagrodę, ogłaszanego dla celów emerytalnych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. W sytuacji, gdy oszacowana wartość nie przekroczy tej kwoty, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych

będzie przyznawał znalazcy wyłącznie dyplom. W projektowanym § 2 ust. 4 wprowadza się pewnego rodzaju ograniczenie co wysokości przyznawanych nagród pieniężnych. Zgodnie z nim wartość przyznanej nagrody pieniężnej nie będzie mogła być większa niż dwudziestopięciokrotne przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym przyznano nagrodę. Niemniej jednak zgodnie z § 2 ust. 4 dopuszcza się możliwość podwyższenia przyznanej nagrody pieniężnej do trzydziestokrotności przeciętnego wynagrodzenia w momencie, gdy oszacowana wartość materialna znalezionych materiałów archiwalnych przekroczy trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia.

Kolejne przepisy § 3–6 projektowanego rozporządzenia określają zgodnie z zawartym w ustawie przepisem upoważniającym tryb przyznawania nagród pieniężnych i nagród w postaci dyplomów. Zgodnie z projektowanym § 3 ust. 1 i 2 obydwie nagrody będzie przyznawał Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych z własnej inicjatywy, bądź na wniosek dyrektora właściwego archiwum państwowego, bądź na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, złożonego za pośrednictwem dyrektora archiwum państwowego, w którego zasobie znajduje się znaleziony materiał archiwalny.

W § 4 projektu rozporządzenia nakłada się na dyrektora archiwum państwowego obowiązek dokonania oceny pod względem historycznym, naukowym i artystycznym oraz oszacowania wartości materialnej znalezionych materiałów archiwalnych przekazanych mu do przechowania. Ocena ta zgodnie z § 5 projektu rozporządzenia będzie stanowiła podstawę do sporządzenia przez dyrektora archiwum państwowego, opinii o zasadności przyznania nagrody i jej rodzaju, którą każdorazowo będzie miał obowiązek dołączać do wniosku, o którym mowa w § 3 ust. 1 i 2 projektu rozporządzenia.

W § 6 projektu rozporządzenia określono termin, w którym dyrektor archiwum państwowego, w którego zasobie znajduje się znaleziony materiał archiwalny, przekazuje wniosek Naczelnemu Dyrektorowi Archiwum Państwowego.

Przepis § 7 stanowi, że o przyznaniu nagrody pieniężnej albo dyplomu Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych będzie rozstrzygał w terminie 2. miesięcy od dnia otrzymania wniosku od dyrektora archiwum państwowemu. Ponadto zgodnie z projektowanym § 9 będzie on zawiadamiał znalazcę o przyznaniu nagrody oraz jej rodzaju.

Zgodnie z § 10 projektu rozporządzenia znalazca w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o przyznaniu nagrody za znalezienie materiałów archiwalnych będzie podawał adres albo numer rachunku bankowego, na który Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych będzie mógł przekazywać nagrodę pieniężną albo adres, na który będzie wysyłany dyplom.

Ponadto w sytuacji gdy znalazców będzie kilku, będą oni przekazywać Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych propozycję podziału nagrody pieniężnej.

W § 11 rozporządzenia projektodawca ustalił standardowe 14-dniowe *vacatio legis*, przewidziane wymogami art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172, z późn. zm.).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Materia regulowana projektowanym rozporządzeniem nie jest przedmiotem wspólnotowej harmonizacji, jest zgodna z prawem pierwotnym Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty, na które będzie oddziaływać rozporządzenie

Podmiotami, na które będzie oddziaływać proponowany akt normatywny są:

- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego,
- Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych,
- dyrektorzy archiwów państwowych,
- wojewódzcy konserwatorzy zabytków,
- znalazcy materiałów archiwalnych.

2. Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia zostanie przekazany do zaopiniowania następującym podmiotom:

- 1) Radzie Archiwalnej,
- 2) związkom zawodowym:
 - a) Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność”,
 - b) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych,
 - c) Forum Związków Zawodowych,
 - d) Sekretariatowi Kultury i Środków Przekazu KK NSZZ „Solidarność”,
 - e) Federacji Związków Zawodowych Pracowników Kultury i Sztuki,
 - f) Sekcji Krajowej Pracowników Archiwów Państwowych NSZZ „Solidarność”,
- 3) organizacjom pracodawców:
 - a) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan,
 - b) Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej,
 - c) Związkowi Pracodawców Business Centre Club,
 - d) Związkowi Rzemiosła Polskiego,
- 4) organizacjom pozarządowym:
 - a) Stowarzyszeniu Archiwistów Polskich,
 - b) Stowarzyszeniu Archiwistów Instytucji Wymiaru Sprawiedliwości,
 - c) Stowarzyszeniu Archiwistów Kościelnych w Polsce,
 - d) Polskiemu Towarzystwu Archiwalnemu,
 - e) Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Archiwistów,
 - f) Polskiemu Towarzystwu Historycznemu,
 - g) Polskiemu Towarzystwu Genealogicznemu,
 - h) Stowarzyszeniu Poszukiwaczy Śladów Historii „SAKWA”,
 - i) Stowarzyszeniu Poszukiwań Miejsc Walk i Martyrologii oraz Mogił Wojennych „Leśni”,
 - j) Stowarzyszeniu Naukowemu Archeologów Polskich,
 - k) Stowarzyszeniu Konserwatorów Zabytków,
- 5) ogólnopolskim organizacjom jednostek samorządu terytorialnego:
 - a) Unii Metropolii Polskich,

- b) Unii Miasteczek Polskich,
- c) Związki Gmin Wiejskich RP,
- d) Związki Miast Polskich,
- e) Związki Powiatów Polskich,
- f) Związki Województw RP.

Projekt zostanie przedłożony do rozpatrzenia także Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

3. Wpływ rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Od 2009 r. monitorowane są w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych na podstawie doniesień medialnych przypadki porzucania dokumentacji lub jej znalezisk. W 2009 r. odnotowano 14 tego typu spraw, w 2010 r. – 7, w 2011 r. – 20, a w 2012 – 4. Dodatkowo sprawy tego typu trafiają bezpośrednio do archiwów państwowych na podstawie indywidualnych doniesień. Szacuje się ich liczbę na ok. 20 spraw rocznie. Wydanie projektowanej ustawy może przyczynić się do zwiększenia liczby tego typu spraw nawet o 50% ze względu na prawdopodobne nagłośnienie tego zagadnienia i doprecyzowanie odpowiedzialności poszczególnych organów administracji, jak i uproszczenie czynności podejmowanych przez znalazców. Nie wszystkie sprawy z zakresu znalezisk dokumentacji dotyczą materiałów archiwalnych, czyli dokumentacji o wartości historycznej przeznaczonej do wieczystego zachowania. Z tego względu można oszacować ich liczbę na poziomie 30% ogólnej liczby znalezisk.

Przepisy projektowanego rozporządzenia przewidują wprowadzenie dwóch rodzajów nagród: nagrodę pieniężną albo dyplom. Nagrody pieniężne przyznawane byłyby w sytuacji, gdy materiały archiwalne posiadałyby znaczną wartość materialną. Wysokość takiej nagrody powinna być nie większa niż dwudziestopięciokrotne przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w roku kalendarzowym poprzedzającym rok, w którym przyznano nagrodę, ogłaszane dla celów emerytalnych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. W wyjątkowych wypadkach, wysokość nagrody pieniężnej mogłaby być podwyższona do trzydziestokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dla 2014 r., pierwszego roku obowiązywania ustawy i rozporządzenia, prognozowane jest przeciętne wynagrodzenie w wysokości 3 746,00 PLN (por.: Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw, Warszawa 13 maja 2013 r.).

Biorąc pod uwagę wszystkie powyżej określone dane, skutki finansowe projektowanego rozporządzenia kształtować się będą następująco:

Rok	Kwota (w PLN)	Sposób wyliczenia wydatku
2014	600 560	18 źnalezisk materiałów archiwalnych rocznie, z tego w 30% przypadków przyznawana byłaby nagroda pieniężna, a w pozostałych – dyplom. Średnio na rok można przewidzieć 2 sprawy, w których nagroda mogłaby ulec podwyższeniu. $4 \times (25 \times 3\,746,00 \text{ PLN}) + 2 \times (30 \times 3\,746,00 \text{ PLN}) + 12 \times 100 \text{ PLN}$
2015	628 590	j. w., przy czym prognozowane przeciętne wynagrodzenie w wysokości 3 921,00, a koszt dyplomów – 1 230,00 PLN
2016	661 421	j. w., przy czym prognozowane przeciętne wynagrodzenie w wysokości 4 126,00, a koszt dyplomów – 1 261,00 PLN
2017	677 956	kwota szacunkowa w oparciu o wskaźnik CPI
2018	694 227	kwota szacunkowa w oparciu o wskaźnik CPI
2019	710 888	kwota szacunkowa w oparciu o wskaźnik CPI
2020	727 949	kwota szacunkowa w oparciu o wskaźnik CPI
2021	745 420	kwota szacunkowa w oparciu o wskaźnik CPI
2022	763 310	kwota szacunkowa w oparciu o wskaźnik CPI
2023	780 866	kwota szacunkowa w oparciu o wskaźnik CPI

Skutki wejścia projektowanego rozporządzenia w życie i związanego z tym przyznawania nagród pieniężnych bądź dyplomów w przypadku znalezienia materiałów archiwalnych zostaną pokryte z części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Wpływ rozporządzenia na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

5. Wpływ rozporządzenia na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ rozporządzenia na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

Ogłoszenie projektu na stronie BIP

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) przedmiotowe rozporządzenie zostanie udostępnione w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO¹⁾

z dnia

**w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia krajowego rejestru utraconych dóbr
kultury, zakresu danych objętych wpisem do rejestru, zasad wydawania odpisów
z rejestru oraz wzoru formularza wniosku o wpis do rejestru**

Na podstawie art. 24g ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowy sposób prowadzenia krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, zakres danych objętych wpisem do rejestru, zasady wydawania odpisów z rejestru oraz wzór formularza wniosku o wpis do rejestru.

§ 2. 1. Krajowy rejestr utraconych dóbr kultury, zwany dalej „rejestrem”, prowadzi się w systemie teleinformatycznym.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego prowadzi rejestr przy pomocy państwowej instytucji kultury, której celem statutowym jest wyznaczanie i upowszechnianie standardów w zakresie muzealnictwa i ochrony zbiorów.

§ 3. Rejestr obejmuje trzy rubryki, w których wpisuje się następujące dane:

- 1) w rubryce pierwszej:
 - a) w polu pierwszym – numer pozycji rejestru,
 - b) w polu drugim – datę złożenia wniosku o wpis do rejestru,
 - c) w polu trzecim – datę wydania decyzji o wpisie do rejestru,
 - d) w polu czwartym – datę wpisu do rejestru;

¹⁾ Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego kieruje działem administracji rządowej – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz. U. Nr 248, poz. 1482).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206 i Nr 97, poz. 804, z 2010 r. Nr 75, poz. 474 i Nr 130, poz. 871 oraz z 2013 r. poz.

- 2) w rubryce drugiej „Przedmiot wpisu”:
- a) w polu pierwszym – nazwę rodzajową dobra kultury,
 - b) w polu drugim – nazwę indywidualną/tytuł dobra kultury,
 - c) w polu trzecim – autorstwo/atrybucję,
 - d) w polu czwartym – datę powstania,
 - e) w polu piątym – wysokość,
 - f) w polu szóstym – szerokość,
 - g) w polu siódmym – długość,
 - h) w polu ósmym – głębokość,
 - i) w polu dziewiątym – średnicę,
 - j) w polu dziesiątym – wagę,
 - k) w polu jedenastym – materiał,
 - l) w polu dwunastym – technikę wykonania,
 - m) w polu trzynastym – opis dobra kultury,
 - n) w polu czternastym – fotografii dobra kultury;
- 3) w rubryce trzeciej „Sprostowania, uzupełnienia lub wykreślenia wpisu z rejestru”:
- a) w polu pierwszym – datę złożenia wniosku o sprostowanie wpisu do rejestru,
 - b) w polu drugim – datę wydania decyzji o sprostowaniu wpisu do rejestru,
 - c) w polu trzecim – datę złożenia wniosku o uzupełnienie wpisu do rejestru,
 - d) w polu czwartym – datę wydania decyzji o uzupełnieniu wpisu do rejestru,
 - e) w polu piątym – datę złożenia wniosku o wykreślenie wpisu z rejestru,
 - f) w polu szóstym – datę wykreślenia wpisu z rejestru,
 - g) w polu siódmym – treść sprostowania lub uzupełnienia wpisu do rejestru,
 - h) w polu ósmym – wzmiankę o zniesieniu z mocą wsteczną skutków wpisu do rejestru.

§ 4. Wniosek o wpis do rejestru obejmuje jedno dobro kultury.

§ 5. 1. Wpisu do rejestru dokonuje się pod oddzielną pozycją, oznaczoną kolejnym numerem, zwanym dalej „numerem pozycji rejestru”.

2. Z chwilą dokonania wpisu do rejestru nadaje się numer pozycji rejestru.

§ 6. Datą wpisu do rejestru jest data wprowadzenia do rejestru danych zawartych w decyzji o wpisie do rejestru.

§ 7. Pola rubryki drugiej rejestru uzupełnia się na podstawie danych zawartych w decyzji o wpisie do rejestru.

§ 8. Wykreślenie, sprostowanie lub uzupełnienie wpisu do rejestr odnotowuje się w rubryce trzeciej rejestru.

§ 9. Zmiany treści poszczególnych pól rubryki drugiej rejestru dokonuje się na podstawie danych zawartych w postanowieniu o sprostowaniu decyzji o wpisie do rejestru.

§ 10. 1. Datą wykreślenia wpisu z rejestru jest data, w której decyzja o wykreśleniu wpisu z rejestru stała się ostateczna.

2. Wpis wykreślony pozostawia się w rejestrze i podlega ujawnieniu.

3. Treść wpisu, o którym mowa w ust. 2, podlega przekreśleniu.

4. W przypadku, o którym mowa w art. 24f ust. 2 pkt 2 ustawy, w rubryce trzeciej rejestru, w polu ósmym umieszcza się wzmiankę o zniesieniu z mocą wsteczną skutków dokonania wpisu do rejestru.

§ 11. Dla każdego dobra kultury prowadzi się odrębne akta rejestrowe obejmujące dokumenty stanowiące podstawę wpisu do rejestru, dokumenty dotyczące postępowania rejestrowego oraz odpis z rejestru.

§ 12. O dokonaniu wpisu do rejestru minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zawiadamia wnioskodawcę oraz właściciela.

§ 13. Wniosek o wpis do rejestru składa się na urzędowym formularzu, którego wzór określa załącznik do rozporządzenia.

§ 14. 1. Odpisy z rejestru wydaje na wniosek dyrektor instytucji kultury, o której mowa w § 2 ust. 2.

2. Odpisy z rejestru wydaje się odpłatnie, w formie papierowej.

3. Odpisy z rejestru mają moc dokumentów urzędowych.

§ 15. 1. We wniosku, o którym mowa w § 14 ust. 1, podaje się numer pozycji rejestru.

2. Do wniosku należy dołączyć dowód wniesienia opłaty za odpis z rejestru albo jego kopię.

3. Wniosek nieopłacony albo wniosek, od którego uiszczono opłatę w wysokości niższej od należnej pozostawia się bez rozpoznania, o czym zawiadamia się wnioskodawcę, wraz z podaniem przyczyny w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku.

§ 16. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO**

WNIOSEK O WPIS DO KRAJOWEGO REJESTRU UTRACONYCH DÓBR KULTURY

OZNACZENIE ORGANU <p style="text-align: center;">MINISTER KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO</p>	DATA ZŁOŻENIA WNIOSKU
--	-----------------------

WNIOSKODAWCA

1	DANE PODSTAWOWE	Nazwa/nazwisko
Pierwsze imię		Drugie imię
PESEL		REGON
2	MIEJSCE ZAMIESZKANIA / SIEDZIBA I ADRES	Kraj
Miejscowość		Województwo
Gmina		
Ulica		Nr domu
		Nr lokalu
		Kod pocztowy
3	INNE DANE	Oznaczenie wnioskodawcy
		Właściciel dobra kultury ☐
		Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych ☐
		Policja/Prokurator ☐
		Wojewódzki konserwator zabytków ☐

WŁAŚCICIEL DOBRA KULTURY

1	DANE PODSTAWOWE	Nazwa/nazwisko
Pierwsze imię		Drugie imię
PESEL		REGON
2	MIEJSCE ZAMIESZKANIA / SIEDZIBA I ADRES	Kraj
Miejscowość		Województwo
Gmina		
Ulica		Nr domu
		Nr lokalu
		Kod pocztowy

DOBRO KULTURY

1	NAZWA	Nazwa rodzajowa																
Nazwa indywidualna / tytuł																		
2	PODSTAWOWE DANE	Autorstwo/atrybucja																
Czas powstania (datowanie)		Materiał																
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="4" style="text-align: center;">WYMIARY I WAGA</th> </tr> <tr> <td style="width: 25%;">Wysokość</td> <td style="width: 25%;">Szerokość</td> <td style="width: 25%;">Długość</td> <td style="width: 25%;">Waga</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Średnica</td> <td colspan="2">Inne wymiary</td> </tr> <tr> <td colspan="4">Technika wykonania</td> </tr> </table>	WYMIARY I WAGA				Wysokość	Szerokość	Długość	Waga	Średnica		Inne wymiary		Technika wykonania			
WYMIARY I WAGA																		
Wysokość	Szerokość	Długość	Waga															
Średnica		Inne wymiary																
Technika wykonania																		

3 OPIS / CECHY SZCZEGÓLNE

Opis

Cechy szczególne / stan zachowania

Uwagi

4 DANE DOTYCZĄCE REPERTORIUM, W KTÓRYM DOBRO KULTURY JEST JUŻ ZAREJESTROWANE

Nazwa repertorium (rejestr zabytków, inwentarz, katalog, itp.)

Podmiot prowadzący

Numer w repertorium

5 PRZYNALEŻNOŚĆ DO ZBIORÓW

Muzealia

Narodowy zasób archiwalny

Narodowy zasób biblioteczny

Inne zbiory

6 RODZAJ WŁASNOŚCI ZE WZGLĘDU NA PODMIOT

Skarb Państwa

Inna państwowa osoba prawna

Własność prywatna

Jednostka samorządu terytorialnego

Inna samorządowa osoba prawna

OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA, KTÓREGO NASTĘPSTWEM BYŁA UTRATA POSIADANIA DOBRA KULTURY

Data zdarzenia

Miejsce zdarzenia

Data ujawnienia zdarzenia

Organ prowadzący postępowanie karne

Kwalifikacja prawnokarna zdarzenia (kradzież, włamanie, itp.)

Opis zdarzenia

Miejscowość i data

Podpis wnioskodawcy

LISTA ZAŁĄCZNIKÓW

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 24g ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami do wydania przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego rozporządzenia, określającego szczegółowy sposób i tryb prowadzenia rejestru utraconych dóbr kultury, zasady wydawania odpisów z rejestru oraz wzór formularza wniosku o wpis do rejestru.

W § 2 ust. 1 projektowanego rozporządzenia określono sposób prowadzenia krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, zwanego dalej rejestrem. Rejestr zostanie utworzony wyłącznie w postaci z informatyzowanej i nie będzie posiadał tradycyjnej formy papierowej. Wybór technologii informatycznej jako formy prowadzenia rejestru zapewni sprawność procesów rejestrowych, nieograniczony dostęp obywateli do utworzonego zasobu i efektywną wymianę danych pomiędzy podmiotami wykonującymi zadania publiczne. Zapobieganie skutkom zdarzeń, przed którymi chroni wpis do rejestru wymaga szybkości w ujawnianiu zmian.

Rejestr będzie prowadzony przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przy pomocy państwowej instytucji kultury, której celem statutowym jest wyznaczanie i upowszechnianie standardów w zakresie muzealnictwa i ochrony zbiorów

Przepis § 3 projektu rozporządzenia określa systematykę rejestru. Dane dotyczące poszczególnych dóbr kultury wpisanych do rejestru umieszczone będą pod numerem przeznaczonym dla danego przedmiotu w trzech rubrykach tego rejestru, podzielonych na odpowiednie pola. Rubryka pierwsza rejestru będzie obejmowała dane o numerze pozycji rejestru, dacie złożenia wniosku o wpis do rejestru, dacie wydania decyzji o wpisie do rejestru oraz dacie wpisu do rejestru. W dziale drugim rejestru, który realizuje przede wszystkim funkcję identyfikacyjną, zamieszczone zostaną dane odnoszące się bezpośrednio do dobra kultury objętego wpisem. Katalog danych w dziale drugim obejmuje nazwę rodzajową wpisanego do rejestru dobra kultury, nazwę indywidualną (tytuł), autorstwo, datę powstania, wymiary, materiał, technikę wykonania, opis dobra kultury, opis jego cech szczególnych z uwzględnieniem stanu zachowania oraz fotografie. Rubryka trzecia „Sprostowania, uzupełnienia lub

wykreślenia wpisu z rejestru” przeznaczona na informacje modyfikujące wpis po jego powstaniu.

Rejestr nie będzie zawierał danych o charakterze osobowym, w szczególności informacji pozwalających na ustalenie tożsamości jakiegokolwiek osoby fizycznej. W związku z tym nie będzie zbiorem danych osobowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883, z późn. zm.).

Przepis § 5 ust. 1 projektu stanowi, że każde dobro kultury, wpisuje się do rejestru pod oddzielną pozycją, oznaczoną kolejnym numerem, zwanym dalej „numerem pozycji rejestru”. Dodać należy, że każde dobro kultury, nawet jeśli jest częścią utraconego zespołu, zostanie wpisywane do rejestru indywidualnie. Kolekcje muzealne, biblioteczne czy prywatne wprawdzie tworzą powiązaną całość, jednak w świetle prawa prywatnego stanowią zbiór poszczególnych rzeczy (*universitas rerum*), które nie zawsze dzielą ten sam los prawny. Dlatego też projekt zakłada zorganizowanie rejestru na zasadzie: jeden wpis – jedno dobro kultury. Zgodnie z § 5 ust. 2 z chwilą dokonania wpisu do rejestru nadaje się numer pozycji rejestru. Numer ten jest unikalną liczbą porządkową związaną z konkretnym wpisem. W praktyce administracyjnej i sądowej numer pozycji rejestru jako numer referencyjny zastąpi słowny opis dobra kultury objętego wpisem.

W § 6 projektu rozstrzygnięto kwestię od kiedy wpis uważa się za dokonany. Zgodnie z treścią przepisu datą wpisu do rejestru jest data wprowadzenia do niego danych zawartych w decyzji o wpisie. Dopiero zakończenie fazy wykonawczej postępowania – umieszczenie na serwerze rezultatów procesu decyzyjnego stwarza rzeczywistą możliwość zaznajomienia się z ich treścią. Właściwą doniosłość prawną należy zatem przyznać dacie wprowadzenia danych do systemu teleinformatycznego, a nie chociażby dacie wydania decyzji o wpisie do rejestru.

Przepis § 7 projektu stanowi, że pola rubryki drugiej rejestru uzupełnia się na podstawie danych zawartych w decyzji o wpisie do rejestru. Wpisu do rejestru dokonuje się zatem w brzmieniu nadanym przez organ rejestrowy. Ustalenie treści wpisu w orzeczniczej fazie postępowania jest rozwiązaniem powszechnie przyjętym w przepisach regulujących prowadzenie podstawowych rejestrów publicznych, w tym ksiąg wieczystych i Krajowego Rejestru Sądowego. Wykreśleń, sprostowań i uzupełnień wpisów, zgodnie z § 8 i 9 dokonuje się w rubryce trzeciej.

Przepis § 10 określa jaką datę należy uznać za datę wykreślenia wpisu z rejestru. Jest to data, w której decyzja o wykreśleniu wpisu z rejestru stała się ostateczna.

Przepis § 11 projektu stanowi, że dla każdego dobra kultury wpisanego do rejestru prowadzi się odrębne akta rejestrowe, obejmujące dokumenty stanowiące podstawę wpisu, dokumenty dotyczące postępowania rejestrowego oraz odpis z rejestru. Akta rejestrowe to zasadniczo zbiór materiałów odzwierciedlających przebieg postępowania. Obejmują one wszystkie dokumenty, pisma oraz informacje utrwalone na nośnikach audiowizualnych przyjęte do tych akt i dotyczące podmiotu wpisanego do rejestru.

Zgodnie z przepisem § 12 projektu minister będzie powiadamiał wnioskodawcę oraz właściciela dobra kultury o dokonaniu wpisu do rejestru. Oprócz doręczenia decyzji o wpisie do rejestru, organ prowadzący postępowanie ma więc szczególny obowiązek notyfikacyjny wobec uczestników postępowania.

Przepis § 13 projektu stanowi, że wniosek o wpis do rejestru składa się na formularzu, którego wzór stanowi załącznik do rozporządzenia. Wprowadzenie obowiązku stosowania formularzy ma na celu usprawnienie postępowania i zebranie danych w usystematyzowany sposób.

Przepis § 14 ust. 1 projektu przesądza, że odpisy z rejestru wydawane są w formie papierowej oraz posiadają walor dokumentu urzędowego, a zatem i szczególną moc dowodową nadaną art. 76 § 1 k.p.a.

Przepis § 15 ust. 2 stanowi, że obligatoryjnym załącznikiem do wniosku o wydanie odpisu z rejestru jest dowód wniesienia opłaty za odpis z rejestru albo jego kopii. Przepis ma na celu zapewnienie wykonania obowiązku fiskalnego związanego z uzyskaniem odpisu rejestru. Wniosek nieopłacony albo wniosek, od którego uiszczono opłatę w wysokości niższej od należnej pozostawia się bez rozpoznania, o czym zawiadamia się wnioskodawcę, wraz z podaniem przyczyny w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku.

Przepis § 16 projektu rozporządzenia określa termin jego wejścia w życie. Omawiany przepis przewiduje czternastodniowy termin wejścia w życie rozporządzenia, określony w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 449, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) przedmiotowy projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (<http://bip.mkidn.gov.pl>).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje projekt rozporządzenia

Projektowane rozporządzenie oddziałuje na ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, osoby fizyczne, prawne, jednostki organizacyjne prowadzące działalność gospodarczą w zakresie obrotu handlowego zabytkami i dziełami sztuki, muzea, biblioteki, których zbiory tworzą narodowy zasób biblioteczny, archiwa, konsumentów, w szczególności kolekcjonerów zabytków i dzieł sztuki.

2. Wyniki prowadzonych konsultacji

Projekt zostanie przekazany do konsultacji następującym podmiotom:

- 1) Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”,
- 2) Stowarzyszeniu Prokuratorów Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych,
- 4) Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich,
- 5) Polskiemu Komitetowi Narodowemu Międzynarodowej Rady Muzeów (ICOM),
- 6) Towarzystwu Bibliofilów Polskich.

Wyniki konsultacji zostaną omówione po ich zakończeniu.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

W pierwszym roku obowiązywania rozporządzenia należy liczyć się z obciążeniem budżetu państwa, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w wysokości od 100 000 do 400 000 złotych, tytułem kosztów zaprojektowania i wykonania systemu informatycznego obsługującego krajowy rejestr utraconych dóbr kultury. Wysokość ostatecznej kwoty obciążenia uzależniona będzie od wyboru jednej z dwóch opcji organizacji procesów rejestracyjnych. Pierwszą z nich jest zakup materialnych komponentów urządzenia rejestrowego (sprzętu komputerowego, serwerów i elementów sieci informatycznej) oraz oprogramowania. Drugą zaś, zlecenie obsługi procesów informatycznych i administrowania zbiorem danych komercyjnemu podmiotowi zewnętrznemu, dysponującemu własnym zapleczem sprzętowym, zapewniającemu wysoki standard bezpieczeństwa (outsourcing). Druga opcja zakłada rezygnację z inwestowania w zakup

środków trwałych. Pierwsza z możliwości jest mniej więcej czterokrotnie droższa od drugiej. W roku 2015 roczne obciążenie wspomnianego budżetu ze względu na obsługę krajowego rejestru wyniesie ok. 200 000 zł. Powyższa kwota obejmuje koszty korzystania z usług informatyka oraz nakłady na serwisowanie i modernizację urządzeń rejestrowych bądź, w przypadku wyboru wariantu obsługi zewnętrznej – koszt outsourcingu.

W pozostałej części projektowana regulacja nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

4. Wpływ ustawy na zachowanie dziedzictwa narodowego

Projektowane rozporządzenie wpłynie w istotny sposób na zachowanie dziedzictwa kulturowego. Przyjęte rozwiązania ograniczą działalność przestępczą wymierzoną w dobra kultury, ponieważ zmniejszą widoki na osiągnięcie zysku z tego rodzaju procederu.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy

Przedmiotowy akt prawny nie będzie miał wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Przedmiotowy akt prawny nie będzie miał wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Przedmiotowy akt prawny nie będzie miał wpływu na sytuację i rozwój regionalny.